KULTÚRNO-SPOLOČENSKÝ ČASOPIS

ŽIVOT

PL ISSN 0514-0188

2025
JÚL/LIPIEC

Č. 7 (804)/roč. 67
Cena 6,00 zł (8% VAT)

KRUH ŽIVLOV PRÁZDNINOVÝM DOBRODRUŽSTVOM

V JÚLOVOM ČÍSLE NÁJDETE:

4-5 Letná škola pre stredoškolákov v Banskej Bystrici: Týždeň plný zážitkov a nových vedomostí

6 Slováci z Poľska na Križovatkách kultúr vo Východnej

7 Oravsko-orávská výprava za krásami Slovenska

8-9 56 rokov spolu – jedinečné výročie lásky a oddanosti

Oravský manželský pár Genovéva a Eduard Prilinskí z Podvlku oslávili 56 rokov spoločného manželského života. Podelili sa o svoje radosti a starosti spolu s našimi čitateľmi. Ako uviedli, dôležité je byť spolu, ale aj mať k tomu i dobrú náladu, veselosť a ako liek na nedorozumenia odporučajú humor a v neposlednom rade nejakú spoločnú záľubu, napr. účinkovanie v divadielku, čo veľmi odľahčuje atmosféru v domácnosti.

10 Horčičné zrnko

11 Ďakujem otcovi

12-15 Malé jubileum vo veľkom – sto rokov od narodenia biskupa Kaľatu I.

V príspevku z pera Mgr. Michala Válku prinášame informácie o biskupovi Dominikovi Kaľatovi, SJ, rodákovi z Novej Belej, pri príležitosti sto rokov od jeho narodenia. Sú v ňom obsiahnuté strastiplné životné osudy kňaza, biskupa a človeka oddaného Kristovmu učeniu a ústretovosti voči blížnemu.

16-17 Krátko z Oravy a Spiša

18-20 Kruh živlov prázdninovým dobrodružstvom

Prázdninové dní sa naplnili dobrodružstvom v tábore na Slovensku, kde v kruhu živlov prebiehali rozličné zaujímavé aktivity, vyklíčili priateľstvá, boli cesty za poznaním starej vlasti, prechádzky do prírody a nočné rozhovory so spolubývajúcimi. Všetko sa to udialo v Mýte pod Ďumbierom v podhorí Nízkych Tatier, pod gestorským okom Metodického centra Univerzity Mateja Bela z Banskej Bystrice, kde sa stretli krajanské deti z Poľska a Maďarska.

21 Najkrajšie turistické železničné trasy v Poľsku a na Slovensku očami fotografov

22-23 Spomienka na výlet do Bratislavy

Dlhoočakávaný výlet do hlavného mesta Slovenska - Bratislavy bol zhmotnením sna žiakov z Jurgova a Novej Belej, ktorí už dlhšiu dobu o ňom snívali. V priebehu troch dní si pozreli Bratislavu a jej pamiatky, nahliadli do Primaciálneho paláca, Národnej rady Slovenskej republiky a využili v praxi poznatky získavané na vyučovaní slovenského jazyka. Výlet zorganizoval Spolok Slovákov v Poľsku s finančnou podporou Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

24-25 Z diania na Slovensku

26-27 Poviedka na voľnú chvíľu

28 Aktivity Slovenského inštitútu vo Varšave

29 Zápisník včelára – júl

Na obálke: Prázdninové dobrodružstvo zažili deti v Mýte pod Ďumbierom v podhorí Nízkych Tatier. Foto: A. Jendžejčíková. Grafická úprava: E. Koziołová.

eprasa.pl b5cc384e47

Poľsko má nového prezidenta

Víťazom poľských prezidentských volieb sa stal kandidát opozície Karol Nawrocki so ziskom 50,9 percenta hlasov pred kandidátom vládnej Občianskej koalície Rafalom Trzaskowskim, ktorý skončil na druhom mieste so ziskom 49,1 percenta hlasov. Karol Tadeusz Nawrocki sa narodil 3. marca 1983 v prístavnom meste Gdansk. Po maturite na gymnáziu v rodnom meste študoval históriu na Gdanskej univerzite, kde v roku 2008 získal magisterský titul. V roku 2023 ukončil na Gdanskej technickej univerzite postgraduálne štúdium MBA v odbore stratégia, programový a projektový manažment. Od roku 2009 až do roku 2017 pôsobil na rôznych pozíciách v Inštitúte pamäti národa (IPN) vo Varšave. Počas pôsobenia v IPN absolvoval na Gdanskej univerzite aj doktorandské štúdium histórie. V rokoch 2017 - 2021 stál na čele Múzea druhej svetovej vojny v Gdansku. Poľský Sejm ho 28. mája 2021 vymenoval za predsedu IPN a tento post zastáva aj v súčasnosti. Slávnostne bude uvedený do prezidentského úradu v auguste 2025 a vystrieda doterajšieho prezidenta Andrzeja Dudu. ■

Zmena vo vyučovaní slovenčiny – siedmaci a ôsmaci si budú môcť vybrať jazyk

autor | Milica Majeriková-Molitoris

Dňa 13. júna 2025 vydal minister školstva Poľskej republiky nariadenie, ktoré mení staršie nariadenie vo veci hodnotenia, klasifikácie a podpory žiakov a poslucháčov na verejných školách. Zmena súvisí so žiakmi siedmeho a ôsmeho ročníka, ktorí si už v nasledujúcom školskom roku 2025/2026 budú môcť zvoliť namiesto druhého cudzieho jazyka jazyk slovenský.

Nariadenie sa samozrejme týka všetkých žiakov, ktorí sa učia jazyk národnostnej menšiny, jazyk etnickej menšiny alebo regionálny jazyk. Bolo vydané najmä v súvislosti s problémami nemeckej komunity v Poľsku, keď žiaci v siedmom ročníku síce pokračovali vo výučbe nemčiny, avšak už nie ako jazyka národnostnej menšiny, ale ako svetového jazyka, s čím súviselo viacero problémov, okrem iného, týkajúcich sa aj financovania škôl.

Pridanie druhého svetového jazyka v siedmej triede však spôsobovalo problémy aj ďalším menšinám, keď sa žiaci v súvislosti s touto novou povinnosťou odhlasovali z výučby menšinových jazykov. Takéto skúsenosti máme aj z nášho prostredia.

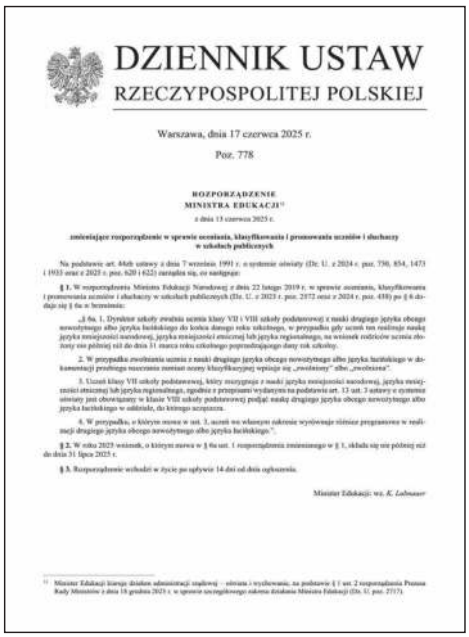

DZIENNIK USTAW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 17 czerwca 2025 r.

Poz. 778

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA EDUKACJI[1]

z dnia 13 czerwca 2025 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych

Na podstawie art. 46ab ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2024 r. poz. 750, 854, 1473 i 1933 oraz z 2025 r. poz. 620 i 622) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 2572 oraz z 2024 r. poz. 438) po § 6 dodaje się § 6a w brzmieniu:

„§ 6a. 1. Dyrektor szkoły zwalnia ucznia klasy VII i VIII szkoły podstawowej z nauki drugiego języka obcego nowożytnego albo języka łacińskiego do końca danego roku szkolnego, w przypadku gdy uczeń ten realizuje naukę języka mniejszości narodowej, języka mniejszości etnicznej lub języka regionalnego, na wniosek rodziców ucznia złożony nie później niż do dnia 31 marca roku szkolnego poprzedzającego dany rok szkolny.

2. W przypadku zwolnienia ucznia z nauki drugiego języka obcego nowożytnego albo języka łacińskiego w dokumentacji przebiegu nauczania zamiast oceny klasyfikacyjnej wpisuje się „zwolniony" albo „zwolniona".

3. Uczeń klasy VII szkoły podstawowej, który rezygnuje z nauki języka mniejszości narodowej, języka mniejszości etnicznej lub języka regionalnego, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy o systemie oświaty jest obowiązany w klasie VIII szkoły podstawowej podjąć naukę drugiego języka obcego nowożytnego albo języka łacińskiego w oddziale, do którego uczęszcza.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 3, uczeń ma obowiązek zakreślić wyrównanie różnic programowe w realizacji drugiego języka obcego nowożytnego albo języka łacińskiego.".

§ 2. W roku 2025 wniosek, o którym mowa w § 6a ust. 1 rozporządzenia zmienianego w § 1, składa się nie później niż do dnia 31 lipca 2025 r.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Edukacji: wz. *K. Lubnauer*

[1] Minister Edukacji kieruje działem administracji rządowej – oświata i wychowanie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji (Dz. U. poz. 2717).

Od budúceho školského roku 2025/2026 tak bude v siedmom ročníku základnej školy možnosť vybrať si buď druhý svetový jazyk, latinčinu alebo pokračovať vo výučbe jazyka národnostnej menšiny, etnickej menšiny či regionálneho jazyka. Samozrejme ostáva taktiež možnosť pokračovať vo výučbe slovenčiny a pridať si aj druhý svetový jazyk alebo latinčinu.

V prípade, že má žiak záujem o oslobodenie od vyučovania druhého svetového jazyka alebo latinčiny, podávajú takúto žiadosť rodičia žiaka, a to najneskôr do 31. marca školského roku, ktorý predchádza školský rok, na ktorý sa žiadosť podáva. ■

Upozornenie!!!

V súvislosti so skutočnosťou, že nariadenie bolo vydané až v júni tohto roku, na budúci školský rok 2025/2026 možno podať žiadosť o oslobodenie od vyučovania druhého svetového jazyka alebo latinčiny najneskôr **do 31. júla 2025**!

eprasa.pl b5cc384e47

Letná škola pre stredoškolákov v Banskej Bystrici:
Týždeň plný zážitkov a nových vedomostí

autor | Marek Bryja

Letná škola pre stredoškolákov, ktorú zorganizovalo Metodické centrum Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, sa aj tento rok stala miestom stretnutia slovenskej mládeže zo zahraničia. Program školy bol zameraný na rozvíjanie komunikačných zručností v slovenskom jazyku, ako aj na prehĺbenie poznatkov o kultúre, histórii a spoločnosti Slovenskej republiky. Našu krajanskú komunitu z Poľska reprezentovala skupina stredoškolákov z Krempách a Novej Belej v sprievode Kingi Dluhej, ktorí si z tohto pobytu odniesli množstvo krásnych spomienok.

Vzdelávací program prebiehal priamo na pôde Univerzity Mateja Bela, kde boli účastníci zároveň aj ubytovaní. Študenti sa zúčastnili odborných prednášok z rôznych oblastí – nechýbal jazykový seminár z nemčiny, geografie, prednášky o slovenskom dedičstve UNESCO, o spôsobe trávenia voľného času, o ekonomike či o kritickom myslení. Zaujímavým obohatením bola aj interaktívna práca s pohybom a tancom, ktorá účastníkov motivovala zamyslieť sa nad vyjadrovaním vlastných emócií.

Popoludnia a večery patrili kultúrnym a spoločenským aktivitám. Študenti navštívili významné historické a umelecké pamiatky Banskej Bystrice – hodinovú vežu, vilu Dominika Skuteckého, múzeá a galériu. Výnimočným zážitkom bolo sledovanie divadelného predstavenia,

eprasa.pl b5cc384e47

ktoré pripravili herci so zdravotným postihnutím. Nezabudnuteľným momentom bol aj výstup na vrch Urpín, z ktorého sa naskytol nádherný výhľad na celú Banskú Bystricu. Veľký úspech mal výlet na termálne kúpalisko v Podhájskej, ktorý všetkým dobre padol po náročných dňoch. Večery sa niesli v duchu priateľských stretnutí, hier a zábavy.

Záverečný deň sa niesol v slávnostnej atmosfére. Účastníci sa stretli s vedením univerzity, ktoré im odovzdalo diplomy a poďakovania. Po oficiálnej časti nasledovalo spoznávanie Kremnice – historického mesta s bohatou minulosťou. Spoločný večer zástupcov krajanských skupín bol príležitosťou na výmenu dojmov a upevnenie nových priateľstiev.

Letná škola v Banskej Bystrici bola nielen vzdelávacím, ale aj silne motivačným a spoločenským podujatím. Mladí Slováci zo zahraničia mali možnosť prehĺbiť svoj vzťah k slovenskému jazyku, kultúre a identite priamo v srdci Slovenska.

Na záver by sme radi vyjadrili úprimné poďakovanie Metodickému centru UMB v Banskej Bystrici za výnimočnú organizáciu a možnosť zúčastniť sa na tomto podujatí, ktoré je pre krajanskú mládež nesmierne obohacujúce. Poďakovanie patrí aj Spolku Slovákov v Poľsku za podporu a umožnenie účastí našich stredoškolákov na letnej škole. ■

eprasa.pl b5cc384e47

Slováci z Poľska na Križovatkách kultúr vo Východnej

FS Dolina z Krempách, FS Spiš z Novej Belej, FS Hajduky z Vyšných Lápš a FS Niedziyckie Zazraki z Nedece reprezentovali slovenskosť za hranicami

autor | Marek Bryja

Prvý júlový víkend sa niesol v znamení folklóru, tradícií a kultúrneho bohatstva – a to nielen slovenského, ale aj toho, ktoré prekračuje hranice. Vo Východnej, na najväčšom a najstaršom folklórnom festivale na Slovensku, zazneli piesne a zatancovali sa tance aj zo Spiša. Členovia folklórnych súborov *Dolina* z Krempách, *Spiš* z Novej Belej, *Hajduky* z Vyšných Lápš a *Niedziyckie Zazraki* z Nedece sa stali súčasťou jedinečného programu *Križovatky – Program národnostných menšín*.

Tento tematický program mapuje život, tradície a identitu národnostných menšín a etnických skupín, ktoré žijú na území Slovenska a jeho priľahlých oblastí. Tohtoročný program priniesol autentické výpovede o tom, ako rozmanité kultúry v Karpatskej kotline prežívajú v symbióze a navzájom sa obohacujú. Scéna vo Východnej sa premenila na pomyselnú križovatku dejín, kultúr, jazykov a tradícií. V tomto priestore plnom symboliky a významu zazneli aj piesne z pohraničia – piesne Slovákov žijúcich v Poľsku, ktorých prejav bol dôkazom hlbokého kultúrneho zakorenenia a lásky k rodnému dedičstvu. Spoločne reprezentovali slovenskú národnostnú menšinu z Poľska s hrdosťou, zanietením a profesionálnou prezentáciou tradičnej kultúry, ktorá v ich komunite stále silno žije. Ich spoločné vystúpenie nebolo len umeleckým číslom – bolo silným vyjadrením identity, spolupatričnosti a vôle zachovávať tradície, ktoré spájajú minulosť so súčasnosťou. Práve preto sa stali stredobodom pozornosti celého programu, ktorý zdôraznil dôležitosť menšinovej kultúry ako súčasti národného bohatstva Slovenska.

Festival vo Východnej ukázal, že uchovávanie slovenskosti mimo hraníc Slovenska má hlboký zmysel. Je dôkazom toho, že ani vzdialenosť, ani tlak modernej doby nevymažú pamäť a hrdosť na pôvod, jazyk a kultúru. Zúčastnené súbory zo Spiša venovali svoj čas, energiu a srdce tomu, aby pripravili kvalitné predstavenie. Výsledok bol viac než dôstojný – bol emotívny, inšpiratívny a motivujúci. Predstavili sa ako živé dôkazy toho, že kultúra žije tam, kde sú ľudia, ktorí jej veria.

Tento výnimočný projekt vznikol pod vedením choreografa Martina Urbana, o scénické uvedenie sa postarala Tatiana Urbanová, hudobnú réžiu zabezpečil Peter Pavlik. Na pódiu sa predstavili: rodina Roberta Vavreka, Pasyja, Alexandra a Miroslav Beckovci, ĽH Pokošovci, FS Kincső zo Želiezoviec, Nogaband, Sándor Juhász, Ildikó Bári Juhász, Zsombor Juhász, Júlia Paput, Daniel Csicsman, Kinga Tomory Csicsman, Bence Fekete, Sarolta Molnár Fekete, Stoličnoho džyvky, Pavol Fecenko s rodinou, Anna Derevjaníková a rodina Kormaníkovcov z Jarabiny, Ivan a Katarína Bagľašovci z Aradáča zo Srbska, sólisti FS Dúbrava z Prešova, FS Ruthenia z Bratislavy, ako aj FS Spiš, FS Hajduky, FS Dolina a FS Niedziyckie Zazraki zo Spiša v Poľsku. Moderátormi programu boli Dávid Szöke a Rastislav Zelina. Cestovné uhradil Spolok Slovákov v Poľsku.

Posolstvo, ktoré si účinkujúci odniesli z Východnej, je jasné: rešpekt k vlastným koreňom je základom zdravého národa, a to bez ohľadu na geografické hranice. Slovenská kultúra žije aj v zahraničí, vďaka ľuďom, ktorí ju s láskou a úctou odovzdávajú ďalším generáciám. ■

eprasa.pl b5cc384e47

Oravsko-oravská výprava
za krásami Slovenska

autor | Milica Majeriková-Molitoris
foto | Helena Mokrá

Oravsko-oravská spolupráca medzi Slovákmi po oboch stranách hranice trvá desiatky rokov, fakticky už od povojnového rozdelenia Oravy. V súčasnosti najmä členovia Matice slovenskej z Trstenej prichádzajú na stretnutia oravských miestnych skupín do klubovne v Jablonke i na niektoré naše spolkové podujatia a členovia nášho Spolku Slovákov v Poľsku z hornej Oravy, ktorí vstúpili aj do miestneho odboru Matice slovenskej v Trstenej sa zas zúčastňujú rôznych matičných akcií.

Začiatkom júla sa rozhodli pre ďalšiu spoločnú akciu a na pozvanie členky Ústredného výboru Spolku Slovákov v Poľsku a predsedníčky miestnej skupiny v Orávke Žofie Fifanskej sa vybrali objavovať krásy Slovenska. Celodenný výlet strávili na Liptove a Orave, pričom dobrú náladu im ešte viac vylepšovalo aj pekné slnečné počasie.

V letných horúčavách si dopriali trochu chládku v útrobách podzemnej klenotnice horného Liptova – Važeckej jaskyne, ktorá síce dĺžkou patrí medzi kratšie sprístupnené podzemné priestory, ale zato je známa výskytom bohatej kvapľovej výzdoby, nálezmi kostí jaskynných medveďov, ako aj vzácnou jaskynnou faunou.

Čerstvého vzduchu sa následne nadýchali v prekrásnom prostredí Jánskej doliny, kde navštívili park miniatúr vybraných slovenských pamiatok Park Mini Slovensko. Hrady, zámky, kostoly, zvonice, ale aj záhradná železnica s ôsmimi traťami a viacerými vlakmi v mierke 1:25 – to všetko mohli obdivovať priamo na mieste.

V priebehu hodiny sa tak prešli popri Bojnickom zámku, hrade Strečno, radnici v Levoči, kaplnke sv. Michala i Urbanovej veži v Košiciach, drevenom kostolíku v Hervartove, drevenom krytom moste v Kluknave, zvoniciach v Kežmarku a Spišskej Sobote, mauzóleu rodiny Migazzi v Zlatých Moravciach, či kostoloch sv. Juraja v Kostoľanoch pod Tríbečom a sv. Michala Archanjela v Dražovciach. Obdivovať mohli tiež miniatúrnu ľudovú architektúru Vlkolínca, Čičmian a Tekova-Ihráča, vodárenskú vežu v Brezne, železničné stanice Červená Skala a Dobšinská ľadová jaskyňa, Skanzen Walachia, Bratislavský hrad, synagógu v Malackách, mestskú vežu v Trnave, parnú čerpaciu stanicu v Patinciach a iné zaujímavé slovenské pamiatky. Modely sú skutočne vernými kópiami, vypracovanými z príslušných materiálov, pričom ich tvorca Kamil Fischer ich sám alebo za pomoci svojej rodiny tvoril celých jedenásť rokov.

Na záver si Oravci vychutnali krásy Múzea oravskej dediny v Zuberci. Skanzen je umiestnený v prekrásnom prírodnom područí Roháčov, pričom sa tu nachádza vyše päťdesiat stavieb ľudovej architektúry v niekoľkých celkoch, ktoré pripomínajú jednotlivé časti Oravy. Nachádza sa tu typický rínok, ulice, lazy, ale aj technické stavby ako mlyn na vodný pohon, plátennícky mangeľ na hladenie modrotlače, olejáreň, hrnčiarska pec a iné. Oravci si pripomenuli a porovnali zariadenie starých oravských domov, chov domácich zvierat, či pestovanie typických plodín.

Ako nám napísala do redakcie predsedníčka miestneho odboru Matice slovenskej v Trstenej Helena Mokrá: – *Bol to krásny výlet, za čo našim matičiarom z Poľska ďakujem...* ■

eprasa.pl b5cc384e47

56 rokov spolu – jedinečné výročie lásky a oddanosti

autor | Grażyna Falatová
foto | archív rodiny Prilinských, archív Života

V dnešnom svete, kde sa všetko mení závratnou rýchlosťou, majú príbehy dlhoročných manželstiev výnimočnú hodnotu. 56. výročie svadby nie je len pôsobivým jubileom – je to svedectvo o pravej láske a vzájomnom rešpekte.

Krajania manželia Eduard a Genovéva Prilinskí z Podvlka oslávili dňa 20. júla 56. výročie svadby. Prešli spolu rôznorodými fázami života. Najprv boli začiatky spoločnej cesty, potom výchova detí, cez obdobia radosti, smútku po úspechy a výzvy. Je to viac ako pol storočia budovania spoločného sveta, v ktorom najzákladnejšia bola a je láska.

Toto jedinečné výročie, aj keď nie také populárne ako zlaté alebo diamantové, má svoj osobitný rozmer. Po toľkých rokoch spoločného života sa počítajú nielen spoločné roky, ale aj bežné gestá, ktoré budujú každodennosť ako napríklad vrelý pohľad či tiché porozumenie sa bez slov. Oslava 56. výročia manželského života je aj pre milovaných inšpiráciou a dôkazom, že skutočná láska naozaj existuje a napriek premenlivosti sveta dvaja si blízki ľudia môžu byť priateľmi a partnermi počas celého svojho života.

Nákup traktora priniesol posun k modernizácií gazdovstva

56 rokov spolu to nie je len číslo – to sú tisíce dní, ktoré pár strávil spolu. Sú to zdieľané rána, rozhovory, smiech, niekedy slzy a náročné momenty. Jeden druhého podporuje v chorobách a jeden s druhým sa tešia, ak sú zdraví.

Krajania Eduard a Genovéva jednoznačné hovoria, že sú vďační Bohu, že mohli prežiť spolu tých 56 rokov a oslavovať tak ďalšie výročie spolu. Zdieľali spolu a aj naďalej zdieľajú všetko, čo im život prináša. Vravia, že na ceste spoločného života by sa neobišli bez vzájomnej úcty a vzájomného rešpektu jeden voči druhému. Obidvaja si vážia jeden druhého a akceptujú sa vzájomne so všetkými povahovými vlastnosťami.

Krajanka Genovéva vraví, že veľmi je vďačná za to, že môžu všetko robiť spoločne a človek tak nie je osamotený. Spoločne cestujú, pracujú a riešia problémy. Či sa jedna o cestu k lekárovi, či prácu na poli, či cestu do kostola alebo niekde inde, všade chodia spoločne. Takto im to najviac vyhovuje a robí ich to šťastnými. Napĺňa ich pocit svornosti. Krajan Eduard vraví, že je vďačný za to, že má dobrú manželku, ktorá je chápavá, srdečná a priateľská. Sú spolu nerozluční.

Manželia Genovéva a Eduard v mladosti

Obidvaja veľmi radi spomínajú na svoje 50. výročie svadby. Vtedy pre nich ich deti pripravili veľké prekvapenie a usporiadali im nečakanú veľkolepú oslavu pri príležitosti ich okrúhleho výročia. Až do posledného okamihu im nepovedali, že pripravili pre nich špeciálnu oslavu. Oficiálne ich deti pozvali do kaviarne do susednej obce na kávu a odviezli ich do Slovenského domu v Podvlku, kde vraj len pre niečo zaskočili. A tam už na nich čakala rodina a príbuzní. Pricestovali aj sestry krajanky Genovévy z Gręboszowa z opolského vojvodstva. Manželia Prilinski

Krajanka Genovéva účinkuje dlhé roky na javisku, Podvlk 1983

eprasa.pl b5cc384e47

Jubilanti v domovom zátiší

ostali prekvapení, ale pri gratuláciách a spoločných zvítaniach sa rozprúdila pekná zábava a boli veľmi radi, že takto veselo a rodinne strávili 50. výročie sobáša.

Krajan Eduard vraví, že preňho jedným z najťažších momentov ich spoločného života bolo obdobie výstavby rodinného domu. Vtedy bolo veľmi náročné zohnať materiál na stavbu, lebo bolo všetkého nedostatok a keď aj materiál bol dostupný, bol veľmi drahý. Tehlu napríklad robili strojom, ale vypaľovali ju ručne. Spoločnými silami postavili rodinný dom v roku 1970. Spomína v tejto súvislosti na jednu historku. V tom čase, keď vypaľovali tehlu počas stavby domu, pracovali veľmi ťažko takmer celý týždeň. A keď prišiel víkend v nedeľu ich spolu s manželkou čakalo predstavenie so súborom Ondrejko, s ktorým chodievali vystupovať. Mali hrať predstavenie pod názvom *Tri vrecia zemiakov*.

Eduard v tejto hre sedel vo vreci, aby počúval, čo o ňom hovoria ostatní. Hovorí, že bol tak unavený, že nakoniec v tomto vreci zaspal. Keď prišiel čas, že mal z vrecia vyjsť museli štuchnúť do toho vrecia, aby ho zobudili. To bola taká historka, na ktorú do dnešného dňa spomína s humorom.

Eduard vraví, že v ich spoločnom živote bolo veľmi málo chvíľ takých ľahších, všetko čím prechádzali v živote vyžadovalo veľké úsilie. Preto lebo neustále mali a majú hospodárstvo, kde je práca vždy. K tomu bolo treba chodiť do zamestnania a nebolo nikdy veľa voľného času. Po ich svadbe v roku 1969 boli v Poľsku zložité časy, v obchodoch nebolo takmer nič a bolo to ťažké obdobie na prežitie. S postupom času bolo trochu ľahšie, lebo na začiatku robili všetko ručne, bolo treba pokosiť, či vykopať zemiaky ručne. V priebehu rokov kúpili traktor a poľnohospodárske stroje, ktoré im čiastočne uľahčovali prácu.

Krajanka Genovéva hovorí, že vždy sprevádzala svojho manžela a bude ho aj naďalej sprevádzať vo všetkom. Bol jej veľkou oporou pri vychovávaní deti, ale nielen to. Je jej veľkou oporou neustále počas každodenného života. Majú spolu štyri deti, ktoré sa už osamostatnili a založili svoje rodiny. Majú šesť vnúčat, ktoré sú pre nich veľkou radosťou. Boli na ich všetkých slávnostiach, či išlo o prvé sväté prijímanie, birmovku, či iné slávnosti. Deti a vnúčatá im dávajú veľa spokojnosti. Sú pre nich šťastím.

Krajania Eduard a Genovéva by si veľmi priali, aby im bolo dané byť spolu čo najdlhšie, ako je to možné. Chceli by naďalej prežívať život, ako doposiaľ. Veľmi ich teší, že aj keď deti majú už svoje rodiny prichádzajú veľmi často k ním na návštevu do rodinného domu. Sú vďační, že deti a vnúčence na nich nezabúdajú. Nezabúdajú na nich na sviatky a slávia ich spoločne.

Celý život zveľaďujú slovenské dedičstvo, ktoré dostali do vienka a angažujú sa v krajanskom hnutí. Genovéva je dlhé roky obvodnou predsedníčkou Spolku Slovákov na Orave a Eduard je členom Ústredného výboru Spolku Slovákov v Poľsku. Spolu dlhé roky propagujú časopis Život a ho doručujú do domácnosti v Podvlku. Odkázali to aj svojím deťom i vnukom.

Na záver krajanka Genovéva povedala, že sú vďační Bohu za spoločne prežité roky, za rodinu, deti, vnúčatá.

Pri príležitosti tohto výročia prajeme manželom Eduardovi a Genovéve pevné zdravie a ešte veľa spoločných rokov plných radosti a lásky. Nech je každý nasledujúci deň pre Vás dôvodom na úsmev. ■

Horčičné zrnko

Pripravil:
Mons. prof. ThDr. Ján Duda, PhD.

POKOJ TOMUTO DOMU

14. nedeľa v cezročnom období – 6.7.2025

Biblické súradnice: Iz 66,10-14; Žalm 66; Gal 6,14-18; Lk 10,1-12.

Uvedenie do témy evanjelia: Pán Ježiš vysiela svojich 72 učeníkov a dáva im, ale aj nám, dôležité ponaučenia. Vyberám iba jedno z týchto ponaučení: „Keď vojdete do niektorého domu, najprv povedzte: Pokoj tomuto domu“. Zdá sa, že vo svete i v našich domoch je veľmi málo pokoja. Vo svete je veľa vojen, zabíjania a násilia. V našich krásnych domoch a bytoch sa skrýva tiež veľa nepokoja: nechceme o tom hovoriť, lebo je nám to nepríjemné. Iba možno ticho trpíme. A tu nás Ježiš povzbudzuje k pozdravu: „Pokoj tomuto domu“. „Mier je pokojom poriadku“, tvrdí sv. Augustín. „Kristov pokoj nie je len pokojom zbraní, ale pokojom v skúškach“, uvádza Cantalamessa. „Je eschatologickým pokojom“. „Je naplnením víťazstva“, ako povedal rímsky cisár Augustus. V kresťanskom chápaní je naplnením života vo večnosti.

Literatúra: Raniero Cantalamessa, *Spev Ducha*, Bratislava : Lux 2025.

KTO JE BLÍŽNY

15. nedeľa v cezročnom období – 13.7.2025

Biblické súradnice: Dt 30,10-14; Žalm 69; Kol 1,15-20; Lk 10,25-37.

Uvedenie do témy evanjelia: V evanjeliu dnešnej nedele Ježiš vysvetľuje kto to je môj blížny podobenstvom o milosrdnom samaritánovi, ktorý pomohol človeku, ktorého ozbíjali násilníci a zbojníci medzi Jeruzalemom a Jerichom. Samozrejme, odpoveď je v samotnom evanjeliu: „Ten, čo mu preukázal milosrdenstvo“. Brian Klaas uvádza, že na Princetovskej univerzite požiadali študentov teológie, aby opísali svoje dôvody, prečo si chcú obliecť kňazské rúcho a, aby podstúpili malú skúšku správnosti. Skúška spočívala v tom, aby si pripravili krátku kázeň o milosrdnom samaritánovi, ktorú majú povedať na istom vzdialenejšom mieste. V tej skúške bolo trochu zlomyseľnosti, lebo im do cesty v úzkej uličke pripravili prekvapenie v podobe zbitého človeka, ktorého bohoslovci museli doslova prekročiť, aby mohli ísť ďalej. Tretine povedali, že môžu už ísť, ale majú ešte dostatok času, druhej tretine povedali, že musí ísť ihneď, aby tam prišli včas a poslednej tretine, že sa musia ponáhľať, aby prišli včas. A výsledok? Z tých prvých pomohlo zbitému človeku len 60%, z tých druhých len polovica a z tých posledných len 10%. Nijaké rozumové pochopenie ešte automaticky neznamená, že sa pretaví aj do našich skutkov.

Literatúra: Brian Klaas, *Moc. Je pravda, že moc korumpuje?* Bratislava : Ikar 2025.

ABY BOL ČLOVEK ČLOVEKOM

16. nedeľa v cezročnom období – 20.7.2025

Biblické súradnice: Gn 18,1-10; Žalm 15; Kol 1,24-28; Lk 10,38-42.

Uvedenie do témy evanjelia: Evanjelium dnešnej nedele je o Marte a Márii. Tá prvá sa starala o pohostenie, druhá sedela pri Ježišových nohách a počúvala Ježiša. Ježiš vyzdvihol postoj Márie: počúvať. Jezuita Jozef Porubčan sa pokúsil prerozprávať starobylé Desatoro novým spôsobom. Pri 9. a 10. prikázaní žiada, aby bol človek vnútorne pravdivý, aby bol človek človekom. Vyplýva to z rímskeho práva, že o vnútornom úmysle človeka nemožno súdiť a tvrdí, že toto je základom princípu „prezumpcie neviny“ (domnievam sa, že prezumpcia neviny vyplýva skôr zo zásady, že „radšej prepustím vinného človeka, než potrestám nevinného“). Treba dávať prívlastok „dobrým“ človekom? Nestačí povedať, aby bol „človek človekom?“ Je to viac otázka, či bez Božej milosti dokáže byť „človek človekom“ a aby nebol „človek človeku vlkom“. Koľko zla napácha človek/ľudstvo na tomto svete, nám poskytuje primeranú odpoveď. Biblia ju má: „Mária si zvolila lepší podiel“.

Literatúra: Jozef Porubčan, *Desatoro. Objavujme prikázania po novom*, Trnava : Dobrá kniha 2025.

MÁ ZMYSEL MODLIŤ SA?

17. nedeľa v cezročnom období – 27.7.2025

Biblické súradnice: Gn 18,20-32; Žalm 138; Kol 2,12-14; Lk 11,1-13.

Uvedenie do témy evanjelia: Téma nedeľného evanjelia je o modlitbe. Ježiš nás presviedča, že naše modlitby Pán Boh vypočuje. Naša skúsenosť však môže byť iná. Niekedy sa horlivo a vytrvalo modlíme, prosíme Boha a máme pocit, že nie sme vypočutí a nesplní sa to. Ako to teda naozaj je? Ježišova odpoveď má viac vrstiev. (1) Učeník prosí Ježiša, aby ho naučil modliť sa a nie, aby sa tak modlil, aby bol vypočutý. Modlitbe sa máme učiť. (2) Zásadné prosby našej modlitby sú v modlitbe Otče náš. (3) Naša modlitba má byť neodbytná. (4) Naša modlitba má byť prosbou o dobro, nie o zlo. (5) Boh dáva človeku prostredníctvom modlitby Ducha Svätého. Páči sa mi výrok švajčiarskeho teológa, ktorý napísal: „Kresťan stojí a padá s modlitbou... Bude sa modliť s vďačnosťou voči Bohu (že si ho Boh vyvolil) a zo zodpovednosti voči blížnym. (Modlitbou) sa stáva „spoločenstvo svätých“, ktoré v tom najširšom zmysle slova je spoločenstvom všetkých, za ktorých Boh na kríži vytrpel totálnu opustenosť. A to sú vskutku všetci (ľudia)“. Takto modlitba dáva zmysel: plním si povinnosť vďačnosti voči Bohu a povinnosť zodpovednosti za seba a všetkých ľudí.

Literatúra: Hans Urs von Balthasar, *Cesty k ujasnení*, Brno : Centrum pro studium demokracie a kultúry, 2022 („Nemoderná modlitba“, s. 123). ■

eprasa.pl b5cc384e47

Ďakujem otcovi

autor | Agáta Jendžejčíková
foto | Paulina Zarębczan

V tomto duchu sa niesli júnové tvorivé dielne v Centre slovenskej kultúry v Novej Belej. Deti mali možnosť vyhotoviť vlastnoručne prekvapenie pre svojich oteckov pri príležitosti ich sviatku. Na Slovensku je tento sviatok vždy tretiu júnovú nedeľu, kým v Poľsku 23. júna. V posledných rokoch sa jeho slávenie stalo už vo svete tradíciou.

Vedúca klubovne v Centre slovenskej kultúry Paulina Zarębczan sa s deťmi dohodla, že práve v júni sa budú venovať v rámci tvorivých dielní príprave darčeka na sviatok otca, keďže deti veľmi chceli výrobiť niečo pre otcov. Predstavovali si, že urobia niečo pekné, čo by vedelo potešiť ich oteckov. Spolu sa rozhodli, že to budú vlastnoručne výrobené klúčenky. Podľa detských slov, tie sa ich oteckom veľmi zídu k rozličným kľúčom, ktorých majú veľa. Účastníci dielní mali k dispozícií roznorodé prívesky, na ktorých vyjadrovali slová vďaky svojim otcom, písmenká, plastové kreatívne gumičky a z nich vyplietali reťazky, ktoré spojili s kovovým kolieskom. Prípravenú klúčenku výzdobili ďalšími gorálkami, písmenkami a v ich rukách vznikli naozaj skvosty. Niektorí pomenovali svoje darčeky ako magické a dobrosrdečné. Pri ich príprave vložili do svojej práce kus srdca a neskôr s vďakou odovzdali pri príležitosti sviatku otcom, ktorí sa im veľmi potešili.

Deti prostredníctvom nás zasielajú svojím oteckom nasledovné slová básne, ktorá nech ich hreje pri srdci:

Ten náš tatko najlepší je,
môžu nám ho závidieť.
Život vždy s ním zábavný je,
rozveseliť hneď nás vie.
Dnes mu chceme za to
veľkú vďaku vyjadriť.
Že je taký super tato,
netromfne ho veru nik!

eprasa.pl b5cc384e47

Malé jubileum vo veľkom – sto rokov od narodenia biskupa Kaľatu I.

autor | Mgr. Michal Válka

Život ľudí prebieha väčšinou v kolobehu každodenných úkonov. Patria k nim nevyhnutné povinnosti i relaxačné činnosti. V rozbehnutom kolotoči našich rituálov potrebujeme však oddychové stanice, kde by sme si mohli aspoň nachvíľu odpočinúť, prípadne napraviť to, čo sa nám v toku a tlaku všedných povinností nepodarilo celkom dobre zvládnuť.

V židovsko-kresťanskej tradícií takúto možnosť okrem iného poskytujú aj jubilejné roky. Podľa starozákonnej knihy Levitikus jubilejné roky vychádzajú z takzvaných sobotných rokov, kedy si po každých siedmych rokoch má odpočinúť pôda i jej hospodár. Na päťdesiaty rok sa však požiadavky Hospodina orientujú na nápravu medziľudských vzťahov: *„Napočítaš sedem ročných týždňov, sedemkrát sedem rokov, to je čas siedmich ročných týždňov, štyridsaťdeväť rokov. Vyhlásite tento päťdesiaty rok za svätý a vyhlásite oslobodenie všetkých obyvateľov krajiny.“* (Lv 25, 8-10)

Komplikované medziľudské vzťahy potrebujúce oslobodenie sa môžu uvoľniť jedine cestami odprosenia a odpustenia, ktoré sa tak stali integrálnou súčasťou jubilejných rokov. Je to príležitosť prekonať staré spory a začať odznova. Novým začiatkom dejín ľudstva je príchod Ježiša Krista na túto zem. Táto udalosť delí nielen letopočty, ale ponúka aj možnosť nápravy. Sám Ježiš definuje svoje poslanie v Nazaretskej synagóge ako naplnenie jubilejného roka pre celé ľudstvo. Berie si pritom na pomoc slová proroka Izaiáša: *„Duch Pánov spočíva na mne, lebo Boh ma zasvätil pomazaním, aby som doniesol Dobrú zvesť chudobným. Poslal ma oznámiť zajatým, že sú prepustení a slepým, že sa im vracia zrak, utláčaných prepustiť na slobodu a ohlásiť Pánov milostivý rok. Potom knihu zvinul, vrátil ju posluhujúcemu a sadol si. Oči všetkých v synagóge sa upreli na neho. Vtedy im začal hovoriť: Dnes sa splnilo toto Písmo, ktoré ste práve počuli.“* (Lk 4,16-21)

V priebehu storočí posolstvo a štafetu pripomienky jubilejných rokov ako príležitosti vyrovnania sa s minulými krivdami a možnosťou novej epochy života ľudí prebrala Cirkev. Vnútornú potrebu odpustenia ozdobila vonkajšími prejavmi odpustkov, pútí a verejných kajúcich pobožností. Hoci už od svojho vzniku si pripomínala rozličné výročia a sviatky, jubilejný rok 1300 prvý krát dostal prívlastok Svätý. *„Prvý svätý rok v cirkevných dejinách vyhlásil v roku 1300 pápež Bonifác VIII. bulou Antiquorum habet digna fide relatio. V roku 1350 potom Klement VI. vyhlásil ďalšie jubileum a rozhodol, že milostivé roky sa budú nabudúce sláviť každých päťdesiat rokov. Neskôr pápež Pavol II. v roku 1470 ustanovil, že sa jubileá majú sláviť každých 25 rokov. Odvtedy sme mali v Cirkvi 26 riadnych a vyše 90 mimoriadnych Svätých rokov.“*[1] Posledný mimoriadny Svätý rok 2016 bol vyhlá-

[1] Tlačová kancelária Konferencie biskupov Slovenska (TKKBS): V Cirkvi bolo 26 riadnych a vyše 90 mimoriadnych Svätých rokov. In:

Kostol sv. Kataríny Alexandrijskej v Novej Belej

eprasa.pl b5cc384e47

Fotografia Dominika Kaľatu (stojaci vzadu vľavo) so svojimi rodičmi (vpravo) a bratom Michalom, jeho manželkou Helenou a ich dcérkou Monikou

Biskup Dominik Kaľata na mieste jeho rodiska spolu so svojimi súrodencami

sený pápežom Františkom ako Rok Božieho milosrdenstva. Niesol v sebe nielen odkaz svätej Faustíny i veľkého apoštola Božieho milosrdenstva svätého pápeža Jána Pavla II., ale predovšetkým veľkú túžbu pápeža Františka po vzájomnom odpustení a prežívania úprimného bratstva medzi všetkými ľuďmi, všetkých národov. Aktuálnosť jeho túžby vidíme o niekoľko rokov po tomto Svätom roku, kedy ľudstvo zažíva opäť špirálu nových vojen a nenávisti. Ďalšou príležitosťou sláviť jubilejný rok je rok 2025, ktorý je teda riadnym Svätým rokom. Pápež František v bule o vyhlásení Svätého roka 2025 píše okrem iného aj tieto slová: *„Nech sa veriaci a osobitne pastieri, v každom kúte zeme stanú tlmočníkmi týchto požiadaviek a vytvoria jeden hlas, ktorý bude odvážne požadovať dôstojné podmienky pre uväznených, dodržiavanie ľudských práv a predovšetkým zrušenie trestu smrti, ktorý je v rozpore s kresťanskou vierou a ničí akúkoľvek nádej na odpustenie a obnovu.“*[2]

Príležitosť sláviť jubilejný rok je pre každú generáciu výzvou a možnosťou. Táto skutočnosť platí nielen v rovine cirkevného a medzinárodného spoločenstva, ale predovšetkým aj v osobnom živote. Každá oslava je chvíľou vďaky za prežitý úsek života, ale aj možnosťou nápravy. Vo veľkom jubileu roku 2025 si budeme pripomínať aj iné osobné jubileá. Medzi nimi je aj významné okrúhle jubileum – sto rokov od narodenia biskupa Dominika Kaľatu. Jeho jubileum je o to významnejšie, že aj biskup Kaľata patril medzi tie osobnosti, ktoré vedeli s úctou a láskou riešiť i ťažké problémy, osobným príkladom privádzali druhých k vzájomnému odpusteniu a mali dar uzmierovať hnevníkov. Takýto vzor je v čase vzniku nových vojen a rozbrojov mimoriadne vzácnym a pozoruhodným. Hoci sa nás vojnové hrôzy poväčšine priamo nedotýkajú, predsa môžeme pociťovať hnev na jednu či druhú stranu, frustráciu alebo rezignáciu. Preto v tejto situácii potrebujeme opäť vidieť ľudí, ktorí nám dokážu vliať nádej, že nič nie je stratené a že žiadne úsilie o zmier nie je zbytočné. Pápež František vo svojej bule dodáva: *„Aj v nadchádzajúcom roku budú pútnici nádeje kráčať po starobylých i nových cestách, aby intenzívnejšie prežili jubilejnú skúsenosť.“*[3]

Biskupa Dominika Kaľatu by sme doslova mohli nazvať pútnikom nádeje, pretože vo svojom živote sa musel nie celkom vlastným rozhodnutím niekoľkokrát sťahovať do iných miest a dokonca štátov. Tieto neľahké presuny sa však preňho nestali príležitosťou k výčitkám, ale zobral ich ako výzvu prinášať nádej a radosť z evanjelia na novom mieste, v nových podmienkach a novým spôsobom.

Začiatok života biskupa Dominika Kaľatu je spojený so slovensko-poľským pohraničným regiónom Zamaguria. Narodil sa v obci Nová Belá 19. mája 1925. V miestnom Kostole svätej Kataríny Alexandrijskej ho o dva dni neskôr pokrstil miestny pán farár František Móš. Zaujímavosťou je, že o tri dni neskôr tu bol pokrstený aj jeho neskorší spolubrat, jezuita Alojz Dlugi. Dominikovi rodičia Alojz a Anna mali okrem neho ešte ďalších päť detí. K bratom Michalovi, Valentovi i Alojzovi a sestrám Anne a Barbore je potrebné pripočítať aj Jána Lapšanského, ktorý bol ich nevlastným bratom z prvého manželstva mamy Anny, ktorá ako mladá vysťahovalkyňa za prácou v Amerike zostala vdovou. Na žiadosť svojho otca sa vrátila do svojej vlasti. Otec Alojz ich živil tesárčinou a mama zas prácou na poli. Rodina žila skromne, ale statočne. Odovzdávali deťom vieru i obyčaje miestneho dedičstva pevne zviazaného s podtatranskou prírodou. Tá biskupovi dokonca zachránila život, keď totiž počiatočné problémy s chudokrvnosťou, ktoré ho trápili prvých päť rokov života zažehnal jeho otec ráznym rozhodnutím – poslaním do hôr. Vyhnaný do kopcov nabral takpovediac druhý dych. Spolu s rovesníkmi začal loziť po skalách. Už o rok na to si začal plniť prvé školské povinnosti v rodnej obci Nová Belá. Do školy nastúpil v roku 1933. Štvrtý ročník absolvoval v okresnom meste Nový

tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=20151208023.

[2] Konferencia biskupov Slovenska (KBS): Nádej nezahanbuje. Bula o vyhlásení riadneho jubilea roku 2025. In: kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia-papezov/c/bula-o-vyhlaseni-riadneho-jubilea-roku-2025.

[3] Konferencia biskupov Slovenska (KBS): Nádej nezahanbuje. Bula o vyhlásení riadneho jubilea roku 2025. In: kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia-papezov/c/bula-o-vyhlaseni-riadneho-jubilea-roku-2025.

eprasa.pl b5cc384e47

Ružomberskí novici na výlete neďaleko Ružomberka. Úplne vľavo je kandidát blahorečenia Tomáš Munk zabitý nacistami v roku 1944, Dominik Kaľata je ležiaci v strede

Targ, a potom sa vďaka podpore grófky Stazynskej dostal na štúdiá do hlavného mesta Poľska, do Varšavy. K silným stránkam jeho štúdia, ale i jeho povahových čŕt patril zmysel pre logiku a pre povinnosť. Bol systematický a vedel si dobre zorganizovať čas. To sa prejavilo už v detstve a poniesol si to až do dospelosti. Jeho sestra Anna spomína na situácie, keď chodil ešte s kamarátmi do hôr: *„Už nemáte chlapcov doma! Išli do lesa. Tam liezli. Potom prišli. On mal napísané, kedy majú ísť, kde a o koľkej hodine. Vedel, kedy je čas baviť sa, kedy je čas učiť sa a kedy je čas pomáhať doma. Tak to mal napísané i v zošite. Pre túto vlastnosť ho volali komandant*."[4]

Rok 1939 bol zlomový nielen vo svetových dejinách ako začiatok novej svetovej vojny, ale i v živote neskoršieho biskupa Dominika Kaľatu. Jeho rodná obec Nová Belá sa stala súčasťou nového štátu. V dvadsiatom storočí zažili novobeľania takúto zmenu štyri krát. Do konca prvej svetovej vojny bola súčasťou Rakúsko-Uhorska. Po vzniku prvej Československej republiky bola nachvíľu jej súčasťou a potom prešla do správy Poľska. Tento presun bol súčasťou medzištátnej dohody, kde sa Československá republika vzdala časti územia horného Spiša a hornej Oravy za hospodársky región Tešínska, bohatého na náleziská uhlia. Táto výmena bola vykonaná v duchu hesla „o nás bez nás", pretože väčšina obyvateľstva hornej Oravy i Spiša sa cítilo byť Slovákmi a chceli patriť do Československa. Táto túžba sa im nachvíľu stala skutočnosťou, keď sa na začiatku druhej svetovej vojny stali súčasťou Slovenského štátu. Po vojne sa však Nová Belá stala opäť súčasťou Poľska.

Začiatok stredoškolských štúdií sa teda Dominikovi Kaľatovi spája nielen s prechodom na novú – strednú školu, ale aj s prechodom do nového štátu spojeným aj s jazykovými problémami. Otec Alojz hľadal možnosti štúdia v zmenených podmienkach najskôr v Kežmarku. V tomto meste žili dokonca jeho príbuzní. Na gymnáziu ich spolu s ďalšími spolužiakmi skúšal profesor Zajíc. Ten ich však neprijal, kvôli nedostatočnému ovládaniu latinčiny, nemčiny, ale i slovenčiny. Tento problém bol spôsobený inak nastaveným školským systémom, ale aj tým, že slovenčinu ovládal Dominik Kaľata len vďaka svojim rodičom, ktorí sa však doma rozprávali miestnym goralským nárečím, čo spomínanému profesorovi ako znalosť jazyka nestačilo. Ako sa hovorí „všetko zlé je na niečo dobré", pretože ich ďalší pokus smeroval do Levoče. Tento krok pozitívne ovplyvnil život Dominika Kaľatu vo viacerých momentoch. Po prvé preto, lebo levočské gymnázium v tom čase duchovne spravovali jezuiti, ktorí mladého študenta tak nadchli, že sa rozhodol kráčať v ich šľapajach. Druhým pozitívnym dôsledkom tohto kroku bola skutočnosť, že tu ako mladý študent zažil aj skúsenosť veľkej dôvery voči mladým ľuďom, ktorí ho zas neskôr ovplyvnil pri práci s mládežou, ktorú vykonával ako kňaz a biskup v zahraničí. Riaditeľ školy Lichosit ich na gymnázium prijímal s poznámkou: Takí biedni chlapci prišli z Poľska, nevedia po slovensky, ale to nič, oni sa naučia. Dominik Kaľata naňho spomína s vďakou a obdivom: *„Taký bol optimista, úplne som nad ním žasol. Treba dôverovať mladým ľuďom. My sme boli draví, chceli sme sa niečo naučiť, ale ešte sme to nestihli, veď z neba múdrosť nepadá. My sme za jeden rok nielenže dobehli, ale aj predbehli všetkých žiakov. Profesori žasli nad tým, že my, chlapci, ktorí prišli z Poľska, takto perfektne vieme slovensky, nemecky, naučili sme sa aj latinsky, všetko to fungovalo. Zato ďakujeme Lichositovi."*[5] S vďačnosťou v srdci spomínal po rokoch aj na ďalších profesorov na levočskom gymnáziu ako na pátra Korbačku, Groma, či profesora francúzštiny Konického, ktorý mu dal vynikajúce základy tohto svetového jazyka. Z pobytov v Levoči sa mu spája aj jeden prozreteľnostný zážitok, keď v roku 1943 počas eucharistickej procesie na Sviatok Božieho Tela a Krvi počul v srdci Kristovo volanie: *„Vidíš, aj Ty by si mal byť takým človekom, ktorý nesie Krista, do všetkých kútov sveta."*[6] Toto volanie sa neskôr zhodou okolností a Božieho pôsobenia stalo aj skutočnosťou, keď sa stal nielen kňazom, ale dokonca aj biskupom pôsobiacim v zahraničí.

Celé gymnaziálne štúdium ako aj volanie do duchovného povolania Dominika Kaľatu prebiehalo v čase druhej svetovej vojny. Je to potvrdením skúsenosti, že Boh nezabúda na svoj ľud a aj v čase najväčších kríz mu posiela nových poslov pokoja a hlásateľov dobrej zvesti. Ako mladý maturant, preto neváhal a hneď si podal prihlášku do noviciátu Spoločnosti Ježišovej v Ružomberku. Jeho neskorší predstavený, arcibiskup Robert Zollitsch vystihol okolnosti jeho povolania nasledovne: *„Ako štrnásťročný zažil obsadenie svojej vlasti nacistami. V tej dobe žil jeden muž, reč-*

[4] *Privátny archív autora*. Rozhovor s Annou Kaľatovou, Nová Belá (Poľsko), 8. júla 2021.

[5] KAĽATA, Dominik: Životná cesta otca biskupa Dominika Kaľatu (1). In: *Život*, roč. 52, 2010, č. 9, s. 7.

[6] KAĽATA, Dominik: Biskup Dominik Kaľata SJ: Bohu vďaka za 90 rokov života. In: *Katolícke noviny*, roč. 130, 2015, č. 21, s. 16.

eprasa.pl b5cc384e47

Kláštor Spoločnosti Ježišovej v Ružomberku spojený s noviciátom, v ktorom začínajú formáciu všetci jezuiti na Slovensku

nil a vyhlasoval o sebe, že je vodca, a chcel získať vládu nad celou Európou. Hovoril, že jednotlivec pre neho nič neznamená, že všetko chce podriadiť svojej moci a že nechce mať vedľa seba nijakého Boha. Mladý Dominik však spoznal iného Pána a bol ním fascinovaný: Ježiša Krista. Počul výzvu svojho Učiteľa: Nasleduj ma! (Mt 9,9) a rozhodol sa uprostred druhej svetovej vojny stať sa jezuitom a začať noviciát.“[7]

Po príchode do Ružomberka bol vystavený skúškam. Pri prijímacích pohovoroch, takzvaných examiníciách boli prítomní štyria skúšajúci. Jeden z nich, páter Kramár chcel vyskúšať odhodlanosť nového kandidáta. Preto mu opisoval odhodlanie stať sa jezuitom ako ťažkú úlohu, v ktorej taký mladý človek nevydrží. Dominik Kaľata po počiatočnom prekvapení dostal na um pohotovú odpoveď: *„Páter Kramár, pokiaľ mám taký dojem, teda nepatríte medzi najmladších a určite ste už nejaký ten rok strávil v Spoločnosti Ježišovej. Keď je to tak strašné, povedzte mi, ako ste tam mohli vydržať? Prečo ste neodišli? On ostal zarazený, pozeral na mňa a povedal: No chlapče, dobre, možno z teba niečo bude.“*[8]

V Ružomberku prevzali jezuiti kláštor od rehole piaristov v roku 1922. Zriadili tu svoj noviciát a školastikát, ktorý tu majú až do dnešných dní. Život v noviciáte opísal novicmajster Rudolf Mikuš nasledovnými slovami: *„Život v noviciáte sa rozvíjal podľa pevného, osvedčeného poriadku, v ktorom sa spájali modlitba, sviatostný život, duchovné čítanie a praktické skúšky do jedného prúdu, ktorý formoval osobnosť budúceho Ježišovho spoločníka. Veľké mesačné duchovné cvičenia sa konali po sviatku svätého Stanislava, 13. novembra. Potom novici chodievali po dvoch slúžiť chorým v ružomberskej nemocnici. Pre manuálne práce mali dosť príležitostí v kuchyni, v záhrade, pri stavebných prácach a úpravách okolia. Osobitnú službu konali v exercičnom dome, kde bývali dvaja či traja k dispozícií exercitantom ako pomocníci. Starší novici bývali katechétmi na školách v okolitých dedinách a viedli pobožnosti v kostole. Namiesto putovania sa postupne zaviedla dvojtýždňová manuálna práca na stavbe cesty na zotavovňu a pod. Popri pravidelných vychádzkach, raz do týždňa bol „vilový deň“, keď novici a školastici išli na zotavovňu do Trlenskej doliny oddýchnuť si a zotaviť sa.“*[9]

Spomienky na ružomberský noviciát sú pre Dominika Kaľatu aj spomienkami na spolubrata Tomáša Munka, ktorý je kandidátom blahorečenia. Do noviciátu vstúpili ôsmi mladí chlapci: Dominik Kaľata a Alojz Dlugi z Novej Belej, Tomáš Munk a Pavol Horský z Ružomberka, ale i Alojz Tomašovič, Imrich Volek, Michal Tóth a Alexander Vadovič. Posledné roky druhej svetovej vojny boli veľmi nebezpečné. V horách okolo Ružomberka sa formovali partizánske oddiely a stupňovali prestrelky oboch strán. Niektoré strely dopadli aj na kláštor jezuitov. Otec Dominik spomína hlavne na jednu, ktorá poškodila schodisko, po ktorom pred chvíľou prešiel. Hrôzy povstania sa však najviac dotkli spomínaného spolužiaka Tomáša, ktorý bol konvertitom zo židovstva. Jeho otec sa dostal do Ružomberka v roku 1938. Ako vynikajúci obchodník sa stal riaditeľom miestnej celulózky. Dostal preto prezidentskú výnimku z vysťahovania Židov. Mnohí židia sa vtedy zachraňovali aj formálnou konverziou ku katolíkom. To neplatilo o rodine Munkovcov. Oni prijali krst v roku 1939 od miestneho farára Jána Ferienčíka. Ich konverzia bola však výsledkom skutočného procesu hľadania Pravdy, ktorú spoznali v Ježišovi Kristovi. Matka Gizela Munková o tom povedala: *„Neviem, či ako Židovka nestojím bližšie ku kresťanskej ideológií než masy, ktoré majú vo svojich matrikách zapísané katolík.“*[10]

Pokračovanie v nasledujúcom čísle.

[7] ZOLLITSCH, Róbert: Mons. Dominik Kaľata SJ – jubilant v biskupskej službe. In: *Viera a život*, roč. 15, 2005, č. 6, s. 44.

[8] KAĽATA, Dominik: Mohli ma uniesť, ale Boh ma ochránil. In: *Katolícke noviny*, roč. 121, 2006, č. 35, s. 17.

[9] KRAPKA, Emil – MIKULA, Vojtech: *Dejiny Spoločnosti Ježišovej na Slovensku*. Cambridge (Kanada) : Jezuiti, 1990, s. 353.

[10] ŠUPPA, Jozef: *Mučeníci lásky ku Kristovi. Tomáš a František Munkovci*. Trnava : Dobrá kniha, 2011, s. 12.

eprasa.pl b5cc384e47

Privítanie leta v Hornej Zubrci

Dňa 21. júna sa v Múzeu – Oravskom etnografickom parku v Hornej Zubrici konala slávnosť pod názvom *Privítanie leta*, spojená s prezentáciou tradícií a zvykov, spojených najmä s narodením sv. Jána Krstiteľa – patróna farnosti v Orávke. Návštevníci sa mohli započúvať do príbehov prezentovaných súborom Skalniok, pozrieť si ukážky budovania koliby, či výroby ovčieho syra, spojené s tvorivými dielňami, počas ktorých mali možnosť vlastnoručne pripraviť svoje miniatúrne syrové verzie. Nechýbalo ani ohnisko s prezentáciou pastierskych melódií a piesní. Záver patril spoločnej tvorbe vencov, v rámci ktorej deti i dospelí tvorili vlastné kvetové kompozície z poľných kvetov, byliniek a trávy. (gf)

Športové a kultúrne privítanie leta v gmine Jablonka

Týždeň skôr sa konalo Privítanie leta aj v gmine Jablonka. Vojt gminy Stanislav Kasprzak pri tejto príležitosti udelil ceny miestnym športovcom, ktorí v roku 2024 dosiahli významné úspechy. Medzi ocenenými boli napríklad Šimon Machaj za 1. miesto na Majstrovstvách Malopoľska juniorov v šachu, Alexandra Biel za 1. miesto na Poľských majstrovstvách mládeže U-15 v kategórii futbal-futsal, Mária Suwada za 1. miesto na Poľských majstrovstvách senioriek v kategórii futbal-futsal, či Florián Jakubiec 1. miesto na Majstrovstvách Malopoľska vo futbale. Súčasťou podujatia bol aj 5-kilometrový beh do Sošliny, ktorého sa zúčastnilo viac ako 70 účastníkov.

Foto www.jablonka.pl

Po športových emóciách čakali na všetkých rôznorodé atrakcie. Združenia miestnych gazdiniek z Orávky, Podvlka, Malej Lipnice, Chyžného a Hornej i Dolnej Zubrice pripravili miestne dobroty. V stánkoch remeselníkov bolo možné obdivovať ľudové výrobky. Deti aj dospelých lákali najmä umelecké tvorivé dielne, na ktorých si mohli otestovať svoje umelecké schopnosti. Nechýbalo ani tetovanie pre deti, či maľovanie na tvár.

Pre najmladších boli pripravené tiež športové a hasičské hry. Atmosféru doplnilo živé vystúpenie Big Bandu z Oravskej hudobnej školy, vystúpenie mažoretiek Arva a vystúpenie domacého orchestru z Podvlku. (gf)

Medzinárodná spolupráca na Orave

Oravské gminy sa zapájajú aj do medzinárodnej spolupráce. V máji tohto roku bola podpísaná partnerská dohoda medzi gminou Veľká Lipnica a mestom maďarským mestom Martonvásár, zameraná najmä na podporu výmeny skúseností v oblasti kultúry, cestovného ruchu, vzdelávania a športu. V júni sa zas delegácia gminy Jablonka zúčastnila podujatia, ktoré organizovalo partnerské mesto Brebu v Rumunsku. (gf)

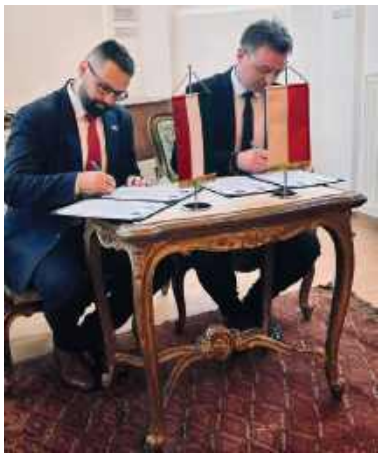

Foto www.lipnicawielka.pl

Foto www.jablonka.pl

Ohrávanie májov na Spiši

V júni sa po spišských obciach konalo ohrávanie májov. Túto tradíciu sa snažia dodržiavať v Novej Belej, Tribši, Jurgove, Krempchoch, Vyšných Lapšoch a Fridmane. Tradične sa vtedy ozýva spišským chotárom spev, hudba a veselý smiech. Dobrá nálada spolu so želaniami hojnosti v domácnosti i vo dvore prospieva družným stretnutiam. (aj)

eprasa.pl b5cc384e47

Rozhovory na lavičke v Krempachoch

Nedeľné poobede je výbornou príležitosťou pre krajanov Irenu a Žofiu s Valentom Zygmondom, aby si posedeli na lavičke pred domom a porozprávali sa o bežných veciach i zaspomínali na minulosť ba i veselé príhody z nej. (ak)

Sviatok spišského kroja v Jurgove

Dňa 20. júla sa konal v Múzeum usadlosti rodiny Šoltýsov v Jurgove Deň spišského kroja, počas ktorého sa prezentovali spišské kroje a tance, pochutiť sa dalo na regionálnych jedlách, zaujemcovia si mohli prezrieť múzeum a boli i ďalšie aktivity pre deti. Je to cyklické podujatie, ktoré sa koná každé leto v Jurgove a vstúpiť môžete bez lístkov. Navštevníci vždy zavítajú a záujem rastie. (aj, foto: FB Jurgów)

Osvieženie pri rieke

Prázdniny sú v plnom prúde a deti sa rozišli za svojimi dobrodružstvami. Niektorí sa osviežujú pri rieke, iní pri mori či jazere a ďalší sa hrajú v piesku alebo v okolí domu. Každý si nájde niečo pre seba vhodné a čerpá z toho radosť. Hlavne, aby dobre využili voľný čas a načerpali sily do úloh čakajúcich na nich po prázdninovom období. (aj)

Tribšské hody ozvlaštnené jubileom rodáka

V Tribši mali nedávno hody na sv. Antona, ktoré zhromaždili celú obec i veriacich z blízkeho okolia. Táto farská slávnosť bola tento rok významnejšia, pretože 50. výročie kňazstva slávil rodák reholník a kňaz otec Robert Łojek, ktorý patrí do rehole cisterciánov. Pri tejto príležitosti mu gratulovali zastúpcovia farníkov, mládeže a rodina. Bohoslužbu ozvláštnila ľudová kapela. Jubilujúci kňaz odovzdal prítomným požehnanie a modlil sa spolu s nimi. Po bohoslužbe deti, mládež ba i dospelí neobišli ani stánky s hodovými rozličnosťami. (mk, foto: FB Trybsz)

b5cc384e47

Kruh živlov prázdninovým dobrodružstvom

autor | Agáta Jendžejčíková

Prázdninové dni sa naplnili dobrodružstvom v tábore na Slovensku, kde v kruhu živlov prebiehali rozličné zaujímavé aktivity, vyklíčili priateľstvá, boli cesty za poznaním starej vlasti, prechádzky do prírody a nočné rozhovory so spolubývajúcimi. Všetko sa to udialo v Mýte pod Ďumbierom v podhorí Nízkych Tatier, pod gestorským okom Metodického centra Univerzity Mateja Bela z Banskej Bystrice, kde sa stretli krajanské deti z Poľska a Maďarska.

V piatkové poobedie, 4. júla, sa vybrali za svojím dobrodružstvom deti z Kacvína, Nedece, Krempách a Novej Belej na Slovensko. Boli veľmi zvedavé na to, čo ich čaká v tábore a koho tam stretnú. Cesta im ubehla rýchlo a veselo. A pred hotelom Mýto v obci Mýto pod Ďumbierom už na nich čakali animátori Klaudia, Miška, Ivka, Saška, Janči a Andrej, ktorí ich privítali a ubytovali. Súčasne prišli aj krajanské deti z Maďarska so svojími pedagógmi. Táborový život začal a všade bolo počuť detské hlasy.

Na úvod, aby sa deti zoznámili mali hry a boli zadelené do tímov. Každý tím si zvolil svoj názov, napríklad Zelené lístočky, Malí ľudia natury, Červený oheň, Červené jabĺčka, Modré psy, Farebné ceruzky a podobne. Každý tím si pripravil svoj totem. Téma bola spojená so živlami – oheň, voda, vzduch a zem. Každý deň spoznávali niektorí z nich

eprasa.pl b5cc384e47

a v rámci aktivít im venovali pozornosť. Na záver dňa získali deti Záznamník krajana, kde si mohli zapisovať svoje postrehy z každého dňa a čo nové sa dozvedeli či naučili. Pred spánkom si mohli vydýchnuť a zrelaxovať sa pri hudbe.

Hneď na začiatku tábora sa oboznámili s táborovou hymnou, ktorou sa stala pieseň skupiny Modus Úsmev, a ten sa snažili šíriť medzi sebou. Nie vždy to bolo ľahké, ale snaha bola, aby sa šíril od izby do izby a od spolubývajúceho k ďalšiemu spolubývajúcemu, až k animátorovi.

Každý deň privítal účastníkov tábora novými aktivitami, zaujímavými dielňami, športovými hrami a kvízmi, či spoznávaním nových slov v slovenčine. Kvízy sa tešili veľkej obľube, deti sa spájali do skupín a súťažili medzi sebou, kto poskytne najviac správnych odpovedí. Boli aj programy, ktoré si deti pripravovali navzájom pre seba, napríklad izba baví izbu, kde sa z chute zasmiali. Predstavovali tiež krajinu, v ktorej žijú a čo je v nej zaujímavé. Boli to neopakovateľné chvíle, keď sa medzi deťmi vytvárala neviditeľná niť porozumenia. Slávili narodeniny účastníkov tábora.

Radi chodili tiež na výlety, na ktorých spoznávali svoju starú vlasť Slovensko. V blízkosti mali mesto Brezno, kde nazreli do Horehronského múzea, ktoré im ponúklo mnohé informácie o minulosti a súčasnosti regiónu, pozreli si vyhliadky z mestskej veže, ktorá bola výnimočná tým, že tam voľakedy žila rodina zvonárov, ktorá zaručovala mestu informácie o prípadnom blížiacom sa nebezpečenstve. Dozvedeli sa ako funguje mangeľ z roku 1823, ktorý je súčasťou národnej kultúrnej pamiatky roľnícko-remeselníckej usadlosti v Brezne. Drevený mangeľ na konský pohon sa používal na konečnú úpravu tkanín. Výnimočným ho robí nielen veľkosť, vaňa má rozmery 8 x 1 x 1 m a naložený kamením váži takmer 8 ton, ale skôr fakt, že stojí na pôvodnom mieste a dodnes sa zachovala jeho funkčnosť.

Púť po meste ich zaviedla aj do múzea hračiek, v ktorom hľadali najmenšiu hračku. Zároveň tam si vyskúšali vyrobiť z hliny nádoby, ktoré neskoršie po vysušení mohli natrieť pestrými farbami a na záver táborového diania si

eprasa.pl b5cc384e47

ich zobrali domov. Vznikli pritom v detských rukách naozaj pekné dielka.

Pozreli si tiež Kežmarský hrad, kde sa oboznámili s jeho históriou, mali možnosť vyhliadnuť z hradnej veže a zažili ducha kežmarského námestia. Osviežili sa v AquaCity Poprad a vzhliadli Vysoké Tatry, ktorých končiare boli zahalené do čarovnej hmly. Počasie prialo živlom a vždy niečím prekvapilo. V daždivé popoludnie si deti pozreli animovaný film v slovenskom jazyku Medzi živlami, ktorý im spríjemnil večer. Pre chlapcov, ale i dievčatá bola zaujímavá návšteva v múzeu áut, kde sa stretli s mnohými legendárnymi automobilmi. Po večeroch prebiehala integrácia na izbách, kde sa viedli rozhovory, hrali spoločenské hry, počúvala sa hudba alebo viedli rozhovory ako u koho vyzerá vyučovanie, čo je top a podobne. Stalo sa i to, že bolelo brucho či hlava, a vtedy s pomocou prišla zdravotníčka Aďka.

Z Maďarska prišli s deťmi učitelia Rita Timkó z Komlóša, Anikó Podani zo Šavaša, Orsolya Antal z Tótkomlóša a Ákos István Tarkó z Békešskej Čaby, s ktorými sa spoznali i naši sprevádzajúci Ela Góra-Brzegowska z Kacvína, Kamil Pacyga z Krempách a Agáta Jendžejčíková. Sprevádzajúci mali možnosť zúčastniť sa školenia, počas ktorého získali informácie a návrhy ako pracovať so žiakmi, ako využívať environmentálnu tematiku v škole a robiť s nimi aktivity a tie prepojiť so slovenskou slovnou zásobou na požadovanej úrovni do vyučovania slovenského jazyka. Školenie bolo potvrdené certifikátom rektora UMB o absolvovaní kurzu.

Účastníkom tábora sa pobyt na Slovensku veľmi páčil a dúfajú, že nové kontakty udržia aj vďaka moderným technológiám. Naučili sa novým veciam, uvedomili si, že ich spája slovenskosť. Pochopili, že tie prírodné živly sú

v neustálej spolupráci a aj ony majú v sebe osobné živly, ktoré ich nesú životom. Prežili prázdninové dobrodružstvo, ktoré ich hreje pri srdci a bude peknou spomienkou na strávený čas na Slovensku. Majú svoje táborové pesničky, ktoré navždy ostanú v pamäti.

Účastníci tábora vyjadrujú poďakovanie organizátorom – Metodickému centru Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, animátorom na čele s vedúcim Mgr. art. Jánom Marcinkom, Spolku Slovákov v Poľsku, Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí a v neposlednom rade rodičom i sprevádzajúcim osobám na cestách za dobrodružstvom.

V priebehu desiatich dní nadviazali deti nové kontakty i priateľstvá a spoločný čas ubehol veľmi rýchlo. Na spiatočnú cestu nastupovali so smútkom za rýchlo uplynulým spoločným časom, ale i s prísľubom, že sa možno aj o rok zasa stretneme. ■

eprasa.pl b5cc384e47

Rozhovory nielen o železnici

Vernisáž otvorili gen. tajomník SSP Ľ. Molitoris a iniciátor myšlienky A. Walczyk

Najkrajšie turistické železničné trasy v Poľsku a na Slovensku očami fotografov

autor | Milica Majeriková-Molitoris
foto | M. Majeriková-Molitoris, M. Dziedzic

Železnice sú vynálezom priemyselnej revolúcie, ktorý významne zmenil svet. Umožnil rýchlu a lacnú prepravu surovín i ľudí, nahradil pomalú dopravu po cestách a riekach, pričom dokázal prepraviť väčší náklad na väčšiu vzdialenosť za kratší čas. Ich budovanie malo za následok hospodársky rozvoj a pri koľajniciach vznikali nové osady, mestá, továrne, obchodné centrá a samozrejme aj železničné stanice. V neposlednom rade podporili integráciu regiónov i štátov, ktorých hranice následne prekročili a umožnili tak vzájomné poznávanie a spoluprácu.

I v súčasnosti patria vlaky medzi obľúbený typ dopravy, pričom sú ekologickou, spoľahlivou a modernou alternatívou k cestnej a leteckej doprave, najmä v kontexte klimatickej krízy a udržateľného rozvoja.

Na výlet po slovenských a poľských železničných trasách a zákutiach nás zobrala výstava pod názvom *Najkrajšie turistické železničné trasy v Poľsku a na Slovensku*, ktorej vernisáž sa uskutočnila 3. júla v rámci XXXII. Dní slovenskej kultúry v Malopoľsku v našej Galérii slovenského umenia v Krakove. Výstava je prezentáciou víťazných fotografií alebo ich súborov z rovnomennej poľsko-slovenskej fotografickej súťaže, ktorej jedným zo spoluorganizátorov bol taktiež Spolok Slovákov v Poľsku.

S priateľmi a susedmi z Kultúrneho domu „Kolejarz"

Na úvod prítomných, medzi ktorými prirodzene nechýbali ani naši krakovskí susedia z kultúrneho domu „Kolejarz", privítal generálny tajomník SSP Ľudomír Molitoris. Ako poznamenal v príhovore železničná doprava sa v posledných rokoch výrazne posunula dopredu a on sám ju využíva najmä na pracovné výjazdy do Varšavy, keďže v dnešnom modernom vlaku už môže pohodlne pracovať a pripraviť sa na rokovania.

Následne sa prihovoril iniciátor fotografickej súťaže i výstavy a dlhoročný pracovník poľských železníc Andrzej Walczyk, ktorý pripomenul, že táto myšlienka sa zrodila práve na jednej z vernisáží v našej krakovskej Galérii slovenského umenia, pričom detaily postupne potom doladili so šéfredaktorkou časopisu Život Agátou Jendžejčíkovou. Vo svojom príhovore podotkol, že ide o putovnú výstavu, ktorú mali možnosť vidieť a ešte aj uvidia záujemcovia vo viacerých slovenských a poľských mestách. Zároveň tiež poďakoval Spolku Slovákov v Poľsku za spoluprácu i pekný katalóg, ktorý uzrel svetlo sveta v našej tlačiarni a vydavateľstve a umožňuje odniesť si návštevníkom nielen dojmy, ale najkrajšie fotografie aj so sebou.

Ak sa chcete vydať na cestu po pekných zákutiach slovenských a poľských železničných trás, srdečne pozývame na prezentovanú výstavu, ktorá bude v Galérii slovenského umenia Spolku Slovákov v Krakove prístupná do polovice augusta. Ak by ste to nestihli, nemusíte ľutovať, keďže bude následne ešte celý rok putovať po ďalších miestach v Poľsku i na Slovensku. Srdečne pozývame... ■

eprasa.pl b5cc384e47

Spomienka na výlet do Bratislavy

autor | Anna Sołtysová
foto | Anna Sołtysová, Beata Florczyková

V dňoch 11. – 13. júna malo osemnásť žiakov Základnej školy z Jurgova a sedemnásť žiakov Základnej školy z Novej Belej pod pedagogickým dozorom učiteliek slovenského jazyka Beáty Florczykovej, Žofie Braviakovej a Anny Sołtysovej i rodiča Andželiky Słabej možnosť spoznať hlavné mesto Slovenska Bratislavu, ako aj ďalšie zaujímavé miesta vlasti svojich predkov. Trojdňový poznávací zájazd zorganizoval Spolok Slovákov v Poľsku s finančnou podporou Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

Počas výletu mali žiaci možnosť zopakovať si historické i zemepisné poznatky o Slovensku, ktoré sa naučili na hodinách slovenského jazyka, ale taktiež zdokonaliť svoje jazykové znalosti.

Na exkurziu sme odchádzali ráno. Už v Jurgove spolu s nami do autobusu nastúpil pán Juraj Bublík, ktorý nás sprevádzal celou exkurziou. Počas celého výletu nám sprievodca sprostredkoval množstvo veľmi zaujímavých informácií o našom regióne, histórii, kultúre a slovenskej prírode. Cesta autobusom tak síce bola dlhá, ale ubehla všetkým rýchlo, hoci museli sme stáť aj v dopravných zápchach.

Prvým bodom výletu bola Mohyla Milana Rastislava Štefánika na vrchu Bradlo. Mohyla je unikátnym dielom slovenského architekta Dušana Jurkoviča a týči sa medzi mestom Brezová pod Bradlom a obcou Košariská, kde sa narodil astronóm, politik, generál francúzskej armády, zakladateľ česko-slovenského štátu, prvý česko-slovenský minister vojny, vedec a vynálezca Milan Rastislav Štefánik, ktorý zahynul spolu s posádkou pri páde lietadla neďaleko Ivanky pri Dunaji.

Ďalej sme mali nasmerované do Smoleníc, a konkrétne do Jaskyne Driny, ktorá je jedinou sprístupnenou jaskyňou na západnom Slovensku a jednou z hlavných turistických atrakcií Malých Karpát. Podzemný priestor sa nám predstavil so svojou čarokrásnou kvapľovou výzdobou.

Druhý deň nás už čakala Bratislava, ktorej zaujímavé zákutia nám ukázal pán Miroslav Vetrík – historik, teológ a občiansky aktivista. Ako prvú sme navštívili Národnú radu Slovenskej Republiky, kde sme si mohli pozrieť priestory parlamentu a z balkóna rokovacej sály dokonca sledovať aj plenárne zasadnutie.

eprasa.pl b5cc384e47

Na Hradnom vrchu, hneď vedľa parlamentu, sme spoznali Bratislavsky hrad, ktorý je pýchou Slovenska a symbolom hlavného mesta, odkiaľ sme obdivovali výhľad na celé mesto a okolie.

Svoje brány otvoril pred nami tiež Prezidentsky palác, ktorý nebýva pre návštevníkov bežne otvorený. My sme mali to šťastie a sídlo slovenského prezidenta sme mohli vidieť vďaka ústretovosti riaditeľky sekretariátu vedúceho kancelárie prezidenta SR Evy Ivanovej. Ešte pred prehliadkou paláca, všetkým očakávajúcim na vstup zamával slovenský prezident Peter Pellegrini, ktorý práve odchádzal.

Žiaci mali možnosť vidieť nádherné miestnosti paláca, sály kde slovenský prezident rokuje s väčšinou delegácií alebo kde sa stretáva s premiérom a ministrami. Každý žiak dostal od pána prezidenta malú pozornosť a naše učiteľky krásne albumy a taktiež poďakovanie za výučbu slovenského jazyka.

Potom už nasledovalo zábavné odhaľovanie fungovania vedy počas návštevy Zážitkového centra vedy Aurelium, kde žiaci mohli sami objavovať vedecké princípy prostredníctvom experimentov. Každý si tu našiel niečo pre seba, keďže interaktívne exponáty sú tu rozdelené do kategórií ako fyzika, chémia, matematika, robotika a svetelná technika. Chlapci a dievčatá mohli zábavnou formou spoznávať vedu a techniku.

Druhý deň sme zavŕšili návštevou bratislavskej Zoologickej záhrady. Prechádzka po areáli bola pre žiakov milým zážitkom, ktorý ich obohatil o nové poznatky. Pobyt v zoologickej záhrade spestrili žiakom ihriská s preliezačkami a hojdačkami i rôzne príjemné zákutia, kde si mohli oddýchnuť.

Tretí deň nás čakalo ďalšie výnimočné miesto, akým je hrad Devín, umiestnený na sútoku riek Dunaj a Morava, kde sme spoznali históriu hradu, ktorú sme obdivovali a odhaľovali priamo na mieste. Taktiež sme si dopriali krásu okolitej prírody. Pod Devínom sme navštívili Bránu Slobody – pamätník pripomínajúci obete komunizmu, ktoré zahynuli pri pokuse prekročiť „železnú oponu“.

Cestou na Devín sme sa zastavili na Rybnom námestí, kde sme mohli obdivovať historické vozidlá, ktoré tu mali pravdepodobne zjazd. Unikátne autá vyrobené do roku 1939 pútali pozornosť, a to nie len chlapčenskej časti nášho výletu.

Exkurzia na Slovensko sa všetkým veľmi páčila. Žiaci sa vrátili domov plní zážitkov a dojmov. Určite k tomu prispelo aj nádherné slnečné počasie.

Touto cestou chceli by sme poďakovať všetkým, ktorí sa podieľali na organizácii našej exkurzie – generálnemu tajomníkovi Spolku Slovákov v Poľsku Ľudomírovi Molitorisovi za jej zorganizovanie, Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí za finančnú podporu, nášmu sprievodcovi Jurajovi Bublíkovi za veľmi pútavé rozprávanie, Miroslavovi Vetríkovi za nezištné ukázanie čarovnej Bratislavy, riaditeľke sekretariátu vedúceho kancelárie prezidenta Slovenskej republiky Eve Ivanovej za sprístupnenie prezidentského paláca i pánovi šoférovi za príjemnú a bezpečnú cestu. ■

eprasa.pl b5cc384e47

Maďarský prezident na Slovensku

Začiatkom júla navštívil Slovensko maďarský prezident Tamás Sulyok, ktorý sa stretol so svojím slovenským náprotivkom Petrom Pellegrinim i premiérom Slovenskej republiky Róbertom Ficom. V rozhovoroch sa dotkli viacerých tém, vrátane zahraničnej politiky, ochrany slovenského vzdušného priestoru, vzájomného obchodu, energetiky, spolupráce v rámci V4, či cezhraničných projektov. Zhodli sa, že vzťahy medzi oboma štátmi sú momentálne veľmi mnohostranné i intenzívne a hoci majú na niektoré oblasti rozdielne pohľady, je potrebné hľadať ich riešenia vo vzájomnej diskusii. (mm-m)

Foto FB Peter Pellegrini

Výjazdové rokovanie vlády v Púchove

Dňa 2. júla sa uskutočnilo ďalšie výjazdové rokovanie slovenskej vlády, tentokrát v považskom meste Púchov. Ministri schválili pre okresy Púchov, Ilava a ďalšie priľahlé regióny projekty za viac ako dva milióny eur, medzi ktorými je napríklad vybudovanie multifunkčnej športovej haly, tartanovej dráhy, či výstavba a rekonštrukcia miestnej dopravnej, technickej i kultúrnej infraštruktúry. V Púchove by mal vzniknúť taktiež vysokoškolský kampus EDUTECH, ktorého cieľom bude rozvíjať u študentov zručnosti nevyhnutné pre potreby ekonomiky 21. storočia. Ďalší významný investičný stimul by mal smerovať do vybudovania závodu v Novákoch. (mm-m)

Foto FB Robert Fico

Oslavy sviatku svätých Cyrila a Metoda

Pri príležitosti sviatku svätých Cyrila a Metoda, ktorý si pripomíname 5. júla, ako aj 1140. výročia úmrtia prvého arcibiskupa Veľkej Moravy a Panónie i patróna Európy Metoda, sa na Slovensku uskutočnilo viacero podujatí. Solúnskych bratov si tradične pripomenuli počas trojdňových Cyrilo-metodských a Pribinových slávností v Nitre, kde sa okrem rôznych zážitkových akcií pripomínajúcich slovenskú históriu, konala aj národná púť so sv. omšou, celebrovanou kardinálom Dominikom Dukom. Oslavy príchodu vierozvestcov mali svoje miesto aj na hrade Devín, kde návštevníci mohli spoznať našu históriu, vyskúšať si tradičné remeslá, oboznámiť sa s prvým známym písmom Slovanov – hlaholikou, historickou hudbou, šermiarmi, sokoliarmi, stredovekými jedlami, či inými atrakciami, pričom večer vyvrcholil slávnostným programom. Cyrilometodské slávnosti sa konali taktiež na unikátnom hradisku Valy v Bojnej, v Terchovej i ďalších slovenských mestách. Sériu podujatí zorganizovalo aj občianske združenie Cyrilometodiada v spolupráci s nadáciou Pro Patria. (mm-m)

Foto FB Peter Pellegrini

Proces s atentátnikom na premiéra

V prvej dekáde júla sa začal dlho očakávaný proces s atentátnikom na premiéra Slovenskej republiky Róberta Fica, na ktorého vystrelil v máji minulého roku počas výjazdového rokovania slovenskej vlády v Handlovej. Keďže páchateľ je známy, očakáva sa najmä odpoveď na otázky ohľadom jeho motívu. (mm-m)

Výcvik národných obranných síl

Ešte koncom mája poslanci Národnej rady Slovenskej republiky schválili zákon, ktorý upravuje proces zaraďovania registrovaných občanov, aktívne slúžiacich príslušníkov ozbrojených bezpečnostných zborov, ozbrojených zborov, záchranných zložiek, verejných funkcionárov a vojakov ostatných záloh do jednotlivých zložiek Národných obranných síl. V tejto súvislosti sa 10. júla začal prvý turnus výcviku týchto zložiek, ktorý trvá 14 dní, pričom sa ho zúčastňuje napríklad aj prezident SR Peter Pellegrini, či minister obrany SR Róbert Kaliňák. Národné obranné sily majú tvoriť zálohy slovenskej armády, pričom sú rozdelené do troch typov. Operačné zálohy sú určené predovšetkým pre ľudí s armádnymi skúsenosťami ako sú bývalí vojaci či ľudia,

eprasa.pl b5cc384e47

ktorí už absolvovali vojenský výcvik alebo základnú vojenskú službu. Do pohotovostných záloh sa môžu prihlásiť aj záujemcovia bez skúseností. Tretím typom sú branné zálohy, v ktorých je možnosť získať výcvik bez povinnosti sa viazať. Počas absolvovania výcviku poberajú absolventi aj príspevok a plat vojaka v danej hodnosti. (mm-m)

Levočská púť

Na prelome júna a júla sa na Slovensku konala tradičná Levočská púť na Mariánsku horu, ktorá sa niesla v znamení 30. výročia návštevy pápeža Jána Pavla II. v Levoči. Program trval od 29. júna a vyvrcholil slávnostnou odpustovou omšou 6. júla, celebrovanou apoštolským nunciom na Slovensku Mons. Nicolom Girasolim. Jeho homília sa niesla v duchu odkazu *„Naplniť, posilniť a svedčiť o viere“*. Tohtoročnému podujatiu prialo aj počasie, a tak v priebehu týždňa doputovalo na Mariánsku horu pri príležitosti sviatku Navštívenia Panny Márie okolo 400 000 pútnikov. (mm-m)

Foto FB Mesto Levoča

Pamätný deň zahraničných Slovákov

V deň Pamätného dňa zahraničných Slovákov, 5. júla, sa už tradične pri základom kameni Pamätníka slovenského vysťahovalectva v Sade Janka Kráľa v Bratislave konala malá slávnosť, organizovaná Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Deň skôr udelila jeho predsedníčka Dagmar Repčeková medaily krajanským aktivistkám, a to riaditeľke Slovenského kultúrneho centra v Našiciach v Chorvátsku, etnologičke a koordinátorke výučby slovenského jazyka Sandre Kralj Vukšićovej a zakladateľke siete slovenských vzdelávacích centier ISEIA a šéfredaktorke krajanského časopisu *Ceruzky vo svete* z Nemecka Jarmile Buchovej. Ocenený bol tiež starosta Školského spolku Komenský vo Viedni, dlhoročný podporovateľ menšinového školstva a kultúry v Rakúsku Karel Hanzl. Pamätné medaily Štefana Boleslava

Foto FB ÚSŽZ

Romana udelila aj Nadácia Pamätník slovenského vysťahovalectva. Odniesli si ich spisovateľ a publicista, výrazná osobnosť slovenského kultúrneho života v Maďarsku Gregor Papuček, historička a pedagogička, odborníčka na dejiny Slovákov v zahraničí prof. Marta Dobrotková a významná predstaviteľka krajanského folklórneho a spoločenského života v Ontáriu v Kanade Irene Timko. (mm-m)

Protest Matice slovenskej proti odstráneniu tabule

Dňa 3. júla sa v Košiciach uskutočnilo protestné zhromaždenie zvolané Maticou slovenskou v súvislosti s odstránením pamätnej tabule vojenského veliteľa slovenského pôvodu maršala Andreja Hadíka maďarskou spoločnosťou, ktorá sa stala novým vlastníkom budovy. Tabuľa mala byť slávnostne odhalená 15. júna tohto roku, čo sa však vzhľadom na vyššie uvedenú skutočnosť neuskutočnilo. Matičiari na zhromaždení prijali vyhlásenie, ktoré adresovali vláde Slovenskej republiky a deklarovali, že podniknú aj ďalšie kroky, aby bola tabuľa znovu osadená. (mm-m)

Foto matica.sk

eprasa.pl b5cc384e47

Miroslava Crkoňová

Tichý odposluch

Piatok ako každý iný, no predsa miestami odlišný. Ráno vstal o 8:11, nie o 6:20 ako zvyčajne, a tak nestihol svoj ranný tréning. Sotva si stihol zaviazať kravatu a pripraviť sendvič, a už tri minúty meškal do práce. O 8:42 sa snažil naštartovať auto, avšak ani to mu osud nedoprial. Kým dorazil na autobusovú zastávku, posledný doobedňajší autobus už vyrazil do mesta, a tak sa musel uspokojiť s predraženou cestou taxíkom, ktorú mu nikto istotne nepreplatí.

Takmer celý deň sa topil v papieroch (a vo vlastnom pote, keďže letné teploty stúpli na neuveriteľných 36 stupňov Celzia v tieni) a v duchu preklínal všetku administratívnu prácu, ktorú mu kolegovia nosili na stôl, a popritom nedočkavo odpočítaval každú minútu do konca jeho pracovného týždňa. Piatok, deň, ktorého príchod každý v kancelárii pracujúci človek celým svojím bytím netrpezlivo očakáva.

Vyhol sa každej únavnej konverzácii, no napriek tomu sa deň tiahol urputne pomalým tempom. Keď konečne odbila piata hodina, zbalil si všetky svoje veci do tašky, ktorú dostal od otca k promóciám, a takmer viditeľne vypol časť mozgu venujúcej sa práci. Rád oddeľoval svoj osobný život od pracovného ešte na mieste pôsobnosti; a tento piatok nedokázal venovať práci svoju pozornosť o nič dlhšie. Bol vyčerpaný, no v žilách mu plával adrenalín.

Deň však stále nekončí. Ručičky ukazujú sedem minút po deviatej, a on ani netuší, čo sa za uplynulé štyri hodiny stalo. Netuší, ako sa sem dostal, ako slnko zmizlo z obzoru, ani ako ho nohy zaviedli peši tak ďaleko. Svet okolo neho sa točí, šum slov prehlušuje ticho noci, ktoré pomaly upadá na mesto, a myseľ mu letmo otupieva. Vníma svoje okolie, no akoby naň zabúdal. Hľadí dopredu. Počúva. V hlave cíti prázdnotu. Neprestáva pozorovať svoje okolie.

Na barovej stoličke sa opiera nonšalantne pravou nohou, zatiaľ čo prstom prechádza po povrchu pohára s takmer transparentnou medovo-žltou tekutinou. Pôsobí pokojne, no predsa z neho sála rušivá dominantná energia. Tvár má stoicky pevnú, jeho oči pripomínajú čerstvo tavené sklo, avšak pohyby jeho rúk a držanie jeho štíhleho a jemne svalnatého tela dotvárajú dojem, že čo má na mysli, nie je v súlade s jeho zovňajškom a celkovým správaním.

„Naozaj veríte, že narodeniny by sa nemali oslavovať?“ zaduní jeho hrubý tichý hlas, zatiaľ čo si pohár pokladá k perám. Pomaly si z neho odpije, no zo ženy pred ním nespúšťa zrak. „Aký by to malo zmysel?“ na krátky okamih sa plavovláska zamyslí. „Fyzicky na tejto Zemi trávim možno dlhší čas než vy, ale mohla som zažiť výrazne menej. Možno tu som, no nežijem. A možno to tak bolo predtým.“ Hlboký nádych a jej tvár sa zvraští do výrazu plného absurdity. „Čas je predsa taký abstraktný pojem, to len my ľudia sa ho snažíme merať, neustále ho kvantifikovať, ku každému momentu nášho života pripisovať nejaké číslo. Ale viete, prečo to robíme?“ Trochu sa pomrví na stoličke, napraví si šaty na stehnách, ktoré sa pri tom pohybe posunuli o pár centimetrov nahor, a odhalili tak viac pokožky ako jej bolo príjemné. Zahľadí sa na svoj doteraz nedotknutý pohár s kokteilom, ktorý si zakaždým objednáva, hoci alkohol sa jej odnepamäti hnusil.

„To všetko úsilie len preto, aby sme zostali pri rozume. Ten pocit istoty a bezpečia, ktorý zo všetkého plynie, alibi, na ktoré sa nikto nepýta.“ Jej zatrpknutý úsmev sa snaží zakryť pohárom, ktorý zastaví pár centimetrov od úst. Akoby si až teraz uvedomila, že táto situácia nie je pre alkohol dostačujúca.

Mladík obzerá každú črtu jej tváre hľadajúc ani on sám nevie čo. Možno nič konkrétne. Nesnaží sa skrývať svoju zvedavosť. Táto žena ho udivuje každým jedným slovom, čo vychádza jej z úst. Neprestáva ho ani zďaleka prekvapovať. Nepozná ju, veď ju stretol ani nie pred hodinou, ale má pocit, akoby sa s ňou rozprával už roky. Konverzácia medzi nimi plynie bez zábran a ticho, ktoré nastane zakaždým, keď sa mení téma, nie je trápne ani nepríjemné.

„Spýtajte sa ma na čokoľvek, ale môj vek by vám mal ostať zatajený. Nie preto, lebo si myslím, že stratím na atraktivite, ale zamýšľať sa nad pominuteľnosťou našich životov by mi len pokazilo tento zatiaľ príjemný večer s cudzincom, ktorého myšlienky, dovolím si tvrdiť, by ma mohli aspoň zaujať, ak nie aj pobaviť.“ Tentokrát sa uškŕňa. Vyzerá, že si tento okamih úprimne užíva a celá žiari. Uberá jej to na veku, ktorý sa tak veľmi snaží utajiť z dôvodov, ktoré mu pravdepodobne nikdy nebudú známe, pretože aj myšlienky pominuteľnosti musia mať podľa jeho zdravého úsudku svoj pôvod.

„Zaujímalo by ma,“ stotinu sekundy venuje plytkému nádychu, „čo robíte sama v piatkový večer vo večne opustenom bare na úplnom kraji mesta.“

Posmešne pretočí očami a vyhŕkne: „Naozaj chcete podhodnocovať tento podnik a tvrdiť, že sem nikto nechodí? Kto sme potom my? Nikto?“ Opäť si prezrie obsah svojho pohára a pokračuje: „Ja môžem byť nikto alebo vy môžete byť nikto, ale nikto nemôžeme byť obaja zároveň. Nemyslíte?“

Už dávno stratil motiváciu počítať, koľkokrát ho táto žena zahnala do kúta a ponechala bez slov. Ešte stále sa naňho nepozerá, no v jeho očiach cíti jej ostrý pohľad, čo sa mu prediera cez dušu.

„Asi máte pravdu,“ odvetí nakoniec, keď nedokáže nájsť žiadnu inú rozumnú odpoveď. Nikdy nemal dar slova, a pátrať vo volení správnych slov pod vplyvom alkoholu a letných horúčav nepripadá v úvahu. Hoci pre túto ženu má chuť sa o to aspoň pokúsiť.

„Popravde, nemám v piatkové večery čo robiť. Obzvlášť v také, čo sa mi robiť naozaj nič nechce,“ prstami si zájde do vlasov za uchom a hlboko vydýchne, „a niekedy sa skutočne cítim, že musím vyhovieť našej spoločnosti a jej praktikám, rozumiete. Aj keď narodeniny vôbec neoslavujem, čo vedia všetci moji známi, neznamená to, že napriek mojej lenivej nálade a chronickej únave raz za čas týmto spoločenským zvykom nepodľahnem. Tak som tu a tento výnimočný deň trávim inde ako doma. To samo o sebe by malo stačiť, nemyslíte?“

eprasa.pl b5cc384e47

Po dlhej odmlke a uvažovaní napokon odpovie len strohé: „Asi áno."

Krátku chvíľu sedia v úplnom tichu prehlušujúcom prázdnotu baru, do ktorého obaja takmer bezdôvodne vstúpili tento osudový piatkový večer. Nehľadia na seba, no predsa sa zdá táto absencia rozhovoru príjemná. Žena si nečujne prechádza prstami pravej ruky po svojom kostnatom ľavom predlaktí, zatiaľ čo na tvári má úsmev, čo jej celkom nesiaha do očí. Vyzerá byť prikovaný k jej tvári, akoby sa oň ani len nepokúšala, no predsa sa nesnaží zakryť, že nie je úprimný.

„Viete, moji priatelia sa topia v problémoch," silno si zahryzne do pier po tom, čo ich navlhčí svojím jazykom a pokračuje: „a ja neviem, ako im pomôcť. Skutočne by som chcela, ale nedokážem pomôcť ani sebe. A nedá mi ani moja vlastná sebeckosť, pretože cítim, že všetci sme vo svojom vnútri takí."

„Chceme pomáhať, pretože máme z toho dobrý pocit. Pomáhame, lebo sa to častokrát od nás očakáva. A taktiež pomáhame vtedy, keď naše vlastné problémy sú už skoro vyriešené, alebo aspoň keď poznáme ich riešenie. To máte na mysli?" spýta sa muž hneď, ako zbadá na jej tvári bezmocnú zraniteľnosť, ktorá ju privádza do rozpakov. „Nemusíte sa za to trestať, je to ľudské." Zodvihne k nemu zrak a opäť si ho bez slova prezrie. Oči jej zatieni neistota a dlho potláčaný smútok a samota: „Ak by som si mala odpustiť každú maličkosť, stratila by som pre seba rešpekt. Takto aspoň cítim, že som." Pôsobí pokojne, no unavene, rovnako ako muž pred ňou. Rovnako ako on sám. „Tento večer som sa rozhodla byť úprimná. Nevtipkujem, nesnažím sa vám spríjemniť večer, ani predstierať, že vediem šťastný bezstarostný život," ostré slová skrýva za jemným úsmevom. Jej oči sú však prázdne. „Po toľkých rokoch som pochopila množstvo celkom triviálnych vecí, čo mi ani zďaleka neprišli samozrejmé. Snažila som sa držať krok s ostatnými, prispôsobiť sa a tváriť, že som rovnaká."

Muž čaká, kým dopovie myšlienku, no slová z jej úst nevychádzajú. Čaká, no vyzerá, že táto konverzácia zostane otvorená.

„Obaja sme sem dnes zavítali, lebo tento deň je iný ako ostatné v poslednej dobe. Súhlasíte?" dopije posledné kvapky svojho nápoja a prezrie si prázdne stoly za sebou. Len v rohu miestnosti doslova v mŕtvom uhle jeho periférneho videnia zazrie muža s povolenou kravatou a rozopnutou košeľou. „Prišli ste sem autom?" Dáma len pokrúti hlavou. Postaví sa, rukou schmatne svoje sako a tašku, ktorá po rokoch opotrebenia povolí spony, otvorí sa a všetok svoj obsah vypľuje na zem. Pritiahne tak z diaľky pozornosť muža i ženy pri pulte, čo skutočne nechcel. Plánoval nenápadne odísť ako slabý vánok, čo každé ráno bez zvuku vráža do jeho balkónových dverí. Pozerajú sa naňho, no nevnímajú ho. Chvála.

Vytratí sa von a premýšľa nad slovami ženy. Ešte stále vidí jej plavé kučery sčasti zopnuté do vrkoču. Vyzerala celkom mlado, no postojmi bola snáď už jednou nohou v hrobe. Mladík naopak pôsobil entuziasticky, vyzeral byť v jeho najlepších rokoch, možno len o čosi mladší než je on sám. A predsa skôr súcitil so ženou, prechovával k nej určité sympatie, ktorým vôbec nerozumel. Svoje názory vyjadrovala s náruživou precíznosťou, akoby mu hovorila priamo z duše, a jemu nedalo nič iné, len súhlasiť.

Hodinky mu ukazujú jedenásť hodín. Posledný autobus zmeškal pred dvadsiatimi minútami. Neostáva mu nič iné, len si opäť privolať taxík. Ale domov ísť ešte nechce, akoby ani nemal energiu sa tam vrátiť. Únava oťažieva jeho svaly, o každom kroku akoby rozhodli jeho vlastné končatiny.

Sadne si na obrubník vedľajšej cesty neďaleko podniku, v ktorom len pred chvíľou pozoroval konverzáciu náhodných ľudí. Nepoznali sa, rovnako ako on nepoznal ich. Mal však dojem, že mali všetci niečo spoločné. Takýto piatok ešte nezažil. Nič sa poriadne nestalo, no i tak to bol celkom zvláštny deň.

Ešte niekoľko minút tam len nehybne sedí. Vo svojom vnútri podvedome túži vrátiť sa späť a pridať sa do ich rozhovoru alebo si len znovu sadnúť na to isté miesto a tváriť sa, že ani neodišiel. Chce počuť viac. Niečo mu hovorí, že by sa mal vrátiť. Ťahá ho to naspäť, akoby niečo v ňom dúfalo, že sa tak i rozhodne. Napokon však zavolá taxík.

CRKOŇOVÁ, M.: Tichý odposluch. In: *Mladá slovenská poviedka 2024. Zborník literárnych prác celoštátnej súťaže mladých autorov*. Dolný Kubín : Oravské kultúrne stredisko, 2024, s. 86-90.

eprasa.pl b5cc384e47

Aktivity Slovenského inštitútu vo Varšave

Koncert vážnej hudby v SI Varšava

V Slovenskom inštitúte vo Varšave sa 5. júna 2025 uskutočnil koncert umeleckého zoskupenia D´Aria Trio (Aleksandra Kemble - flauta, Maroš Klátik - klavír, Ján Mazán - fagot). V zaplnenej galérii inštitútu v podaní tria zazneli diela významných slovenských skladateľov (Ján Cikker, Pavol Šimai, Ilja Zeljenka), ale aj skladba ,,Valčík pre klavír" poľskej autorky Ludmily Gizyckej-Zamoyskej (1829-1889).

Slovenský inštitút vo Varšave zorganizoval koncert pri príležitosti výročia prijatia Memoranda národa slovenského, čo sa udialo 7. júna 1861 v Martine. (Ľudmila Miller)

Slávnostné vyhodnotenie literárnej prekladateľskej súťaže

V priestoroch Slovenského inštitútu vo Varšave sa 9. júna 2025 popoludní uskutočnilo slávnostné vyhodnotenie ďalšieho ročníka literárnej prekladateľskej súťaže zo slovenského jazyka pre študentov slovakistiky a ďalších slovanských jazykov v Poľsku. Zaslané práce vyhodnotila odborná komisia, zložená z vedeckých pracovníkov Varšavskej univerzity, pod vedením Anny Kobylinskej, PhD., dlhoročnej pedagogičky tamojšieho Inštitútu západnej a južnej slavistiky. Do súťaže, ktorú každoročne organizuje Slovenský inštitút vo Varšave v spolupráci s jedným z troch univerzitných stredísk slovakistiky v Poľskej republike, sa pravidelne zapájajú študenti Varšavskej univerzity, Jagelovskej univerzity v Krakove a Sliezskej univerzity v Katoviciach. Ceny pre najúspešnejších účastníkov aktuálneho ročníka prekladateľskej súťaže zabezpečil Slovenský inštitút vo Varšave v spolupráci s Ministerstvom školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, Slovenským literárnym centrom a IDC Polonia. Súčasťou podujatia bola diskusia o súčasnej slovenskej literatúre a prekladoch slovenskej umeleckej tvorby do poľského jazyka. (Monika Kalinowska)

Prehliadka súčasných slovenských filmov v Krakove

Projekciou filmu Dežo Hoffmann – fotograf Beatles (rež. Patrik Lančarič, 2022) bola v stredu 11. júna 2025 v kinosále krakovského klubu ,,RE" ukončená prehliadka súčasných slovenských filmov. Pred každým predstavením boli diváci informovaní o filmovej tvorbe príslušného režiséra, domácich i zahraničných oceneniach a umeleckých kontextoch daného filmu. Riaditeľ inštitútu Milan Novotný sa pred záverečnou projekciou poďakoval spoluorganizátorom projektu za výbornú spoluprácu a divákom za záujem o tvorbu súčasných slovenských filmárov, pričom ich súčasne pozval na ďalšie prezentačné aktivity v Krakove – 26.6. vernisáž výstavy ,,Tatry nás spájajú" v Poľskej akadémii vied, 22. júla projekciu filmu ,,Andy Warhol – americký sen" (rež. Patrik Lančarič, 2022) v rámci prebiehajúcej výstavy v Malopoľskom centre vedy a 11.8. Slovenský deň na Hlavnom námestí v Krakove. Projekt, prezentujúci vo vyhľadávanom klube v historickom centre Krakova štyri stredy za sebou súčasnú slovenskú kinematografiu (21.5. 2025 A máme, čo sme chceli, rež. Michal Kunes Kováč, 2023, 28.5. 2025 Cesta do nemožná, rež. Noro Držiak, 2019, 4.6. 2025 Správa, rež. Peter Bebjak, 2020) zorganizoval Slovenský inštitút vo Varšave, v spolupráci s lektorátom slovenského jazyka Jagelovskej univerzity v Krakove. (Monika Kalinowska)

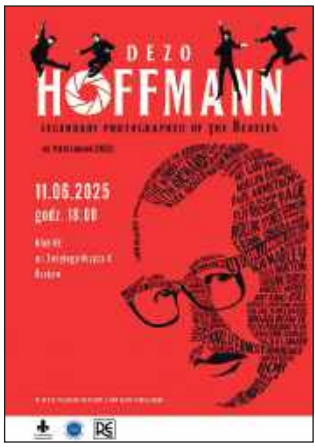

eprasa.pl b5cc384e47

Zdroj: www.pexels.com

Zápisník včelára – júl

autor | Inga Majeriková

Tohtoročný máj, ktorý bol výnimočne studený, spôsobil, že väčšina zakvitnutých stromov zmrzla. Následné vysoké teploty a suchá v júni zase mali za následok slabú produkciu nektáru. V niektorých oblastiach južného Slovenska zmrzol agát a lipa nedostatočne medovala. Priemerné znášky sú teda v porovnaní s minulým rokom podstatne slabšie. Na našej včelnici sa to ukázalo predovšetkým pri stáčaní kvetového a lipového medu. V júli sa pomaly, ale iste končí včelársky rok, matka prestáva klásť krátkoveké včely a začínajú sa liahnuť len tie dlhoveké. Keďže je veľmi dôležité, aby prišli na svet zdravé a vitálne, je nevyhnutné preliečiť včelstvo proti klieštikovi. Koncom júla včely začínajú likvidovať trúdov – vytlačia ich na krajné rámiky, prestávajú ich kŕmiť a následne ich vyhadzujú von z úľov. V prípade, že včelstvo nemá matku alebo dochádza k tzv. tichej výmene matky, môžeme trúdy nájsť na letáčoch ešte aj koncom júla.

Preliečenie proti klieštikovi

V minulosti včelári bežne využívali pri ochrane zdravia včiel a na podporu medonosnosti rôzne magické praktiky. Ešte aj v prvej polovici 20. storočia bolo možné vo včelniciach nájsť úle v tvare medveďa, ktoré mali zabezpečiť plodnosť ich obyvateľkám. Úle v podobe postáv, častokrát odeté do pestrofarebných krojov charakterizujúcich ten-ktorý región, mali umiestnené letáče v strede brucha, keďže brucho človeka bolo symbolom plodnosti, respektíve začínajúceho a rozvíjajúceho sa života. Niekedy sa na úľoch vyskytovali aj vlčie papule. Vlk totiž symbolizoval dravosť a výbojnosť, vlastnosti, ktoré by včelár rád privítal u svojich včielok. Na včelniciach sa často nachádzali aj drevené figurálne úle a úle v podobe svätcov alebo rehoľníkov, predovšetkým sv. Ambróza, patróna včelárov a ochrancu včelínov. V súčasnosti sa včelári pragmaticky spoliehajú skôr na výsledky vedeckého výskumu.

Figurálny úľ zo Včelárskej paseky v Kráľovej pri Senci

Dôležité je pamätať na to, že počas znášky, respektíve medzi znáškami, nie je vhodné žiadne chemické ošetrenie, pretože by sa nežiaduce látky mohli dostať do medu. Každý včelár vie, že klieštik sa enormne rozmnožuje počas plodovania, pričom častejšie hosťuje na trúďom plode, menej na plode robotníc. Keďže v júli je vo včelstve plod rôzneho veku je vhodné použiť liečivo s dlhodobým účinkom. V letnom období je ideálne aplikovať liečivá na báze éterických olejov či organických kyselín. Bližšie informácie o takomto spôsobe preliečenia nájdete v minuloročnom Zápisníku včelára. Od druhej polovice júla by sme mali začať pravidelne sledovať spad klieštika na podmetovej podložke. V letných mesiacoch nesmieme zabudnúť na to, že včielkam hrozí v úľoch prehrievanie, čo môže negatívne ovplyvniť ich zdravotný stav, preto priebežne kontrolujeme stav napájadiel a prípadne vykonáme úpravy okolia tak, aby predovšetkým v čase od dvanástej do osemnástej neboli úle vystavené priamemu slnečnému žiareniu. Zároveň musíme dávať pozor na prípadnú rabovku na včelnici, keďže príroda už v júli neposkytuje dostatok nektáru alebo medovice a vyhladované včely sa snažia ukradnúť zásoby inému včelstvu. Preto sa musíme dôsledne vyvarovať voľne pohodeným plástom či rámikom v blízkosti úľov, ktoré pôsobia ako návnada. Dôležitou úlohou včelára v mesiaci júl je kontrola matiek - ich pridávanie do včelstiev, v ktorých absentujú, výmena starých matiek za nové či prípadné spájanie slabších včelstiev. ■

Viete, že...

aj na Slovensku včelári stáčajú gaštanový med? Vzhľadom na postupné zanikanie gaštaníc ich síce nie je veľa, ale jeden z nich, Marián Holub zo Štiavnických Baní dokonca so svojím gaštanovým medom v roku 2023 získal striebornú medailu na celosvetovej súťaži Apimondia v Čile. Dokázal tak poraziť včelárov z Grécka, Talianska či Španielska, ktorí patria k top spracovateľom tohto vzácneho včelieho produktu. Gaštanový med má jantárovú až hnedú farbu a typickú, jemne horkastú chuť so sladkastým nádychom. V porovnaní s inými medmi obsahuje viac minerálnych látok a železa. Pozitívne ovplyvňuje chudokrvnosť, pričom jeho pravidelné užívanie pomáha predchádzať trombóze a tvorbe kŕčových žíl. Je prirodzene protizápalový a taktiež priaznivo pôsobí pri cievnych problémoch, pretože znižuje hladinu cholesterolu.

Zdroj: facebook Včelárstvo Marián Holub

eprasa.pl b5cc384e47

Blahoželania

Milí zlatí jubilanti,
Helena a Valent,
už je to pekných pár rokov,
čo vy dvaja spolu brázdite svet.
Keď ste si prstienky z lásky dali,
úctu a vernosť si sľubovali.
Manželský sľub ste nevzali späť
a je to dlhých 50 rokov.
Tak ako kedysi, nech Vám
i dnes v srdci zvony znejú!
Lásku a šťastie Vám
k výročiu želajú
a my Vám ďakujeme
za všetky spoločné chvíle!

Blahoželanie k zlatej svadbe zasielajú krajanom manželom **Helene a Valentovi Grygušovcom z Krempách**, ktorí 13. apríla 2025 oslávili 50. výročie sobáša, synovia s rodinami.

***

Milá oslávenkyňa Mária,
do Tvojich spomienok
už sa veľa zmestí,
šťastie i slzy, chvíle bez bolesti.
Prajeme telu zdravie,
ruke pevný stisk,
pokoj do srdca i nejaký ten zisk.
Každý deň začínať
s chuťou narodiť sa znova,
dnes k Tvojmu sviatku,
ťažko hľadať slová.
Sme s Tebou všetci,
čo ťa máme radi,
na zdravie pripime,
nech si duchom večne mladá!

Blahoželanie zasiela krajanke **Márii Butasovej z Jurgova**, ktorá 15. júna 2025 oslávila vzácne životné jubileum 90 rokov, celá rodina.

***

Dňa 14. júna t.r. krajanka **Margita Kovalčíková z Toronta**, rodáčka z **Tribša** oslávila 87 rokov života. Pri tejto príležitosti jej vyprosujeme božie milosti a ochranu Panny Márie. Drahá Mama, my, Vás všetci radi máme. Ďakujeme za dobro a lásku, ktorú nám dávate. Veľa zdravia, spokojnosti, nech sa všetko dobre darí. Zo srdca prajú synovia a dcéry s rodinami a ostatná rodina z Tribša, Čiech, Kanady a USA.

***

Osemdesiat rokov, to sú tisíce chvíľ,
ktoré sme spolu prežili.
K Tvojím narodeninám
Ti prajeme veľa zdravia, síl
a mnohých ďalších
spoločných spomienok!
Nech v Tvojom živote
je veľa lásky a radosti.

Blahoželanie k narodeninám zasielajú krajanke **Genovéve Jurgovianovej z Repísk – Bryjovho Potoka**, ktorá 11. mája oslávila významné životné jubileum 80 rokov, deti, vnúčatá a pravnúčatá.

***

Milý Stanisław,
prišla veľká chvíľa,
päťdesiatka Tvoj prah prekročila.
Roky plynú ako voda,
spomínať sa na ne oddá.
Čas, ten pútnik na ceste,
nepostojí na mieste.
Triešti sa v nás na črepiny,
rozdeľuje nám šediny.
A na druhú misku váh nám prihodí
občas zopár slnečných a dobrých dní.
My v tie Tvoje spolu s Tebou dúfame,
všetko najlepšie Ti do nich želáme.
Vďačnosť detí, radosť z rodiny,
lásku manželky, splnené sny,
priania, túžby, tajné plány,
nech vždy správnou cestou vedú Tvoje kroky
a napokon zdravia, šťastia dlhé roky.
Čo sám chceš, kiežby sa Ti splnilo.

Narodeninový vinš zasiela **Stanisławovi Świętekovi z USA**, ktorý 22. júla oslávil 50. narodeniny, manželka, synovia a ostatná rodina.

***

Nech ruže na cestu sypú sa Ti,
nech každá túžba splní sa Ti.
Nech v srdci Tvojom nenastane klam,
to Ti zo srdca prajeme
k 4. narodeninám.

Blahoprianie zasielajú slečinke **Martynke Klukošovskej z Novej Belej**, ktorá v júni oslávila 4. narodeniny, starí rodičia, krstní rodičia a ostatná rodina.

***

Na krídlach motýlích prilieta prianíčko,
aby Ti Oskarku svietilo slniečko.
Slniečko šťastia, lásky a nádeje,
nech sa tvoje srdiečko z radosti zasmeje.

Tento veršík zasiela svojmu pravnúčikovi **Oskarovi Ścipniakovi z Orávky** k prvým narodeninám prababička Žofia a celá rodina, ktorá praje veľa zdravia, šťastia a radosti.

eprasa.pl b5cc384e47

***

Tvojim pekným očkám Maksymku
posielame pozdrav kratučký,
Tvojim nežným ústam
božtek sladučký
a k Tvojim narodeninám
len život krásnučký.

Túto gratuláciu posielajú svojmu pravnúčikovi **Maksymovi Otrembiakovi z Orávky** k prvému rôčku svojho života prababička Žofia a celá rodina, ktorá praje veľa zdravia, šťastia a radosti.

***

Milí Kamil a Aleksandra,
dňa 14. júna ste si zahrali najkrajší duet života
– manželstvo! 🎷❤️
Nech Vám to ladí ako poctivo nacvičený pochod,
aj keď občas nejaký falošný tón zaznie
– hlavne hrajte stále spolu!
Prajeme Vám more lásky, trpezlivosti a humoru
– a ak by náhodou prišla „dusná nálada“,
vždy pomôže dobrá hudba a spoločný prípitok.
S pozdravom a fanfárou,
kamaráti a celá dychovka,
kde Kamil toľko rokov statočne trúbil!

Toto prianie zasielajú **Aleksandre Budacz a Kamilovi Kozubovi z Kacvína**, ktorí vstúpili 14. júna do stavu manželského, kamaráti a hudobníci kacvínskej dychovky.

* * *

V deň Vašich vzácnych narodenín
Prajeme Vám s potešením
do ďalšieho Vášho žitia
to, čo naše srdcia cítia:
zdravia, šťastia, lásky veľa,
všetko, čo si možno želať.
Nech slza bolesti Vám tvár
nikdy nezmáča,
žiaľ a smútok nech sa Vám
chrbtom otáča,
nech len zdravie, šťastie, láska a dobrota,
sú náplňou ďalších rokov Vášho života.

Tento vinš zasielajú **Karoline Twardosz z Čiernej Hory**, ktorá 16. júla oslávila 82. narodeniny vnuci Kamil a Szymon, vnučky Karolina, Zuzanna a Martyna i pravnuk Jakub.

***

Všetko najlepšie k narodeninám!
Rasti ako zdravý, múdry
a spravodlivý chlapec.
Prajeme Ti skvelé dospievanie
plné hier, smiechu a kamarátov,
na ktoré budeš s radosťou spomínať.

Narodeninový vinš zasielajú **Karolovi Kalatovi z Novej Belej**, ktorý 6. júla slávil 14. narodeniny, kamaráti a kamrátky z tábora na Slovensku.

***

Milá Kinga,
prajeme Ti dni plné smiechu,
rozprávkové zážitky, milých kamarátov,
veselé dobrodružstvá a kúzelné chvíle.
Buď vždy taká úžasná, aká si.

Blahoprianie zasielajú **Kinge Pietruś z Kacvína**, ktorá 7. júla oslávila 11. narodeniny, kamarátky a kamaráti z tábora na Slovensku.

***

Je nám veľkým potešením,
želať Ti v deň 40. narodenín,
veľa zdravia, šťastia veľa,
všetko, čo si srdce želá,
veľa lásky, spokojnosti,
v celej ďalšej budúcnosti,
úsmev v tvári, radosť v oku,
úspech v každom žitia kroku.

Narodeninový vinš zasielajú krajanovi **Markovi Kovalčíkovi z USA**, rodákovi z Krempách, ktorý 3. augusta oslávi 40. narodeniny, manželka, deti, rodičia, sestry s rodinami a ostatná rodina.

***

K narodeninám vám prajeme,
ako to zvykom býva,
aby sa vám splnilo,
čo vaše srdcia skrývajú.

Blahoprianie zasielajú slečinkám **Zuzanne a Anne Cervasovým z Novej Belej**, ktoré oslavujú v júli narodeniny – Zuzanna 17. júla 14 rokov, Anna 25. júla 13 rokov, rodičia, starí rodičia, súrodenci a ostatná rodina.

***

Všetko dobré k Tvojmu sviatku,
prijmi naše želanie,
nech Ti šťastie, zdravie, láska
nablízku vždy zostane!

Narodeninový vinš zasielajú slečne **Gabrysi Solusovej z Novej Belej**, ktorá 24. júla oslávila 11 rokov, rodičia, starí rodičia, sestrička Antosia a ostatná rodina.

eprasa.pl b5cc384e47

Kurz slovenského jazyka ukončený

Dňa 24. júna sa v priestoroch redakcie Život v Krakove konalo slávnostné ukončenie kurzu slovenského jazyka, ktorý organizoval Spolok Slovákov v Poľsku v dvoch semestroch, od októbra minulého roku do júna tohto roku. Necelé dve desiatky záujemcov uvádzal do tajov slovenčiny, absolvent slovakistiky na Jagelovskej univerzite Paweł Pietraszek. Študenti sa učili v dvoch skupinách – začiatočníci a mierne pokročilí, pričom okrem záujemcov z radov

Poliakov si svoj slovenský jazyk prišli zdokonaliť aj viacerí mladí krajania zo Spiša. (mm-m)

Mailová schránka pre monitorovanie nenávistných prejavov

V Malopoľskom vojvodskom úrade v Krakove bola zriadená špeciálna mailová schránka **mnie@malopolska.uw.gov.pl**. Je určená na nahlasovanie prípadov nenávistných prejavov, diskriminácie, vyhrážok alebo iných prejavov verbálnej či symbolickej agresie, ktorým čelia príslušníci národnostných a etnických menšín. Cieľom zriadenia schránky je zhromažďovanie informácií potrebných na monitorovanie fenoménu nenávistných prejavov na úrovni vojvodstva, umožnenie rýchlejšej reakcie na signály spoločenského znepokojenia, budovanie dialógu a posilnenie dôvery medzi verejnou správou a menšinovými spoločenstvami. (mm-m)

Povinné výtlačky putovali do poľských inštitúcií

Vydavateľstvo Spolku Slovákov v Poľsku vydáva každý mesiac niekoľko zaujímavých titulov, väčšine v slovenskom a poľskom jazyku, ale aj v iných rečiach. Tieto publikácie putujú nielen k autorom a na pulty kníhkupectiev, ale aj do viacerých poľských knižníc, či iných inštitúcií ako tzv. povinné výtlačky, ktoré posielame v balíkoch poštou. (mm-m)

Tvorivá škola žurnalistiky Ľudovíta Pomichala 2025

Od druhej polovice mája sa začal ďalší ročník Tvorivej školy žurnalistiky venovaný prvýkrát Ľudovítovi Pomichalovi v novej forme stretnutí v on-line priestore. Každý štvrtok, od druhej polovice mája dokonca júna, sa uskutočňovali on-line stretnutia venované rozličným žurnalistickým žánrom, ktorého sa zúčastňovali zahraniční Slováci pôsobiaci v slovenských krajanských médiách v zahraničí. Vďaka kompetentným prednášajúcim mali možnosť spoznať moderné trendy v žurnalistike, oboznámiť sa s umelou inteligenciou a jej využitím v médiách, podkastmi, fungovaním televíznych, rozhlasových staníc a tlačovej agentúry. Bola to príležitosť nadviazať nové kontakty. Druhá časť Školy žurnalistiky sa bude konať na Slovensku v prvej polovici októbra. Za redakciu Život sa zúčastňoval stretnutí celý kolektív.

Dňa 30. mája 2025 sa konalo v Bratislave zasadnutie Komisie pre médiá, informácie a vydavateľskú činnosť ÚSŽZ. Členovia komisie, ktorí sa zúčastnili osobne alebo on-line, diskutovali o podpore krajanských médií, plánovaných projektoch a o možnostiach efektívnejšej komunikácie so slovenskými komunitami v zahraničí.

Významnou témou zasadnutia bol aj aktuálny ročník Tvorivej školy žurnalistiky Ľ. Pomichala, ktorý sa tento rok nesie v duchu spracovania tém z krajanského prostredia.

(aj, foto: zdroj: www.uszz.sk)

eprasa.pl b5cc384e47

ODIŠLI OD NÁS

Dňa 14. júna 2025 zomrela v Čiernej Hore od Jurgova vo veku 88 rokov krajanka

ANNA BUDZOVÁ

rodená Trzopová

Zosnulá bola dlhoročnou čitateľkou časopisu Život. Odišla od nás starostlivá matka, svokra, babička, prababička a teta. Nech odpočíva v pokoji!

Rodine zosnulej vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP v Čiernej Hore od Jurgova

Dňa 6. júla 2025 zomrel v Lapšanke vo veku 88 rokov krajan

FRANTIŠEK ŠOLTÝS

Zosnulý bol doručovateľom časopisu Život a predsedom Miestnej skupiny Spolku Slovákov v Lapšanke. Zúčastňoval sa schôdzí a zjazdov Spolku, zaujímali ho otázky spojené so slovenskou národnostnou menšinou v Poľsku. Aktívne sa podieľal na živote svojej obce, kde tiež pôsobil dlhé roky v dobrovoľnom hasičskom zbore a bol jeho predsedom a v súčasnosti čestným predsedom v zálohe. Bol dobrosrdečným a ústretovým človekom. Spolu s manželkou prežili dlhé roky spolu a navzájom sa podporovali.

Odišiel od nás starostlivý manžel, otec, dedo, pradedo, prapradedo a známy. Nech odpočíva v pokoji!

Rodine zosnulého vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP v Lapšanke, ÚV SSP a redakcia Život

Dňa 30. júna 2025 zomrel v USA vo veku 85 rokov krajan

VDP. DOMINIK KALATA

Zosnulý kňaz pochádzal z Novej Belej a svoju pastoračnú činnosť vykonával medzi veriacimi v USA, kde viedol aj dlhé roky slovenské bohoslužby. Vždy pamätal na svojich rodákov a v minulosti ich aj často navštevoval v rodisku a vysluhoval im sviatosti. Bol obetavým človekom, plným pochopenia pre blížnych.

Odišiel od nás dobrý človek, starostlivý kňaz, brat, ujo, švagor a bratranec. Nech odpočíva v pokoji!

Rodine zosnulého vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP v Novej Belej

Slovenské sv. omše v nedeľu a sviatky na Spiši a Orave

Nová Belá - farnosť sv. Kataríny Alexandrijskej o 11.00 hod.
Krempachy - farnosť sv. Martina o 10.30 hod.
Nedeca - farnosť sv. Bartolomeja o 7.30 hod.
Kacvín - farnosť Všetkých Svätých o 9.15 hod.
Jurgov - farnosť sv. Sebastiána o 11.00 hod.
Vyšné Lapše - farnosť sv. Petra a Pavla o 7.00 hod.
Jablonka - farnosť Premenenia Pána o 16.00 hod.
Spišská Stará Ves - farnosť Nanebovzatia Panny Márie o 8.00 a 11.00 hod.
Veľká Franková - farnosť sv. Mikuláša o 9.30 hod. a filiálka Malá Franková o 8.00 hod.
Ždiar - farnosť Navštívenia Panny Márie o 7.45 hod. a 9.30 hod., filiálka Tatranská Javorina - kostolík sv. Anny o 11.00 hod.
Trstená - farnosť sv. Martina o 7.00, 8.30 a 10.30 hod.
Bobrov - farnosť sv. Jakuba o 8.00 a 10.30 hod.

Stowarzyszenie Krzewienia Sportu, Turystyki i Kultury „Kolejarz”

vyhlasuje poľsko-česko-slovenskú

FOTOGRAFICKÚ SÚŤAŽ

s názvom

„ŽELEZNICE PREKONÁVAJÚ HRANICE – ÚZKOROZCHODNÉ ŽELEZNICE V CESTOVNOM RUCHU ČIECH, POĽSKA A SLOVENSKA”

ktorej cieľom je priblíženie, propagácia a prezentácia regiónov spojených s využitím v regionálnom cestovnom ruchu úzkorozchodných železníc prostredníctvom fotografie, ako aj zdokumentovanie pamiatkových miest a zachovanie ich skutočného stavu na fotografii a súčasne inšpirovanie účastníkov k tvorivému hľadaniu, skúmaniu priestorov ohrozených degradáciou a zachovanie týchto miest. Súťaž je tiež príležitosťou obrátiť pozornosť na problém obnovy pamiatok železničnej infraštruktúry a spojeného s nimi okolia. Je potrebné zdôrazniť, že s každým takýmto miestom sa spájajú osudy ľudí, formovanie generácií a pocitu identity.

Súťaž sa koná od 16. mája 2025 do 31. júla 2026.

Viac informácií nájdete na: **www.kolejarz.org.**
Informácie v jednotlivých jazykoch poskytujú:
+48 608 082 808, e-mail: v poľskom jazyku
a.walczyk@kolejarz.org
+48 502 280 488 e-mail: v slovenskom jazyku
zivot@tsp.org.pl
+48 608 293 382 e-mail: v českom jazyku
bojanowska@czechcentres.cz
+48 22 56 03 782,
e-mail: **fotoarchiwum@muzeumsportu.waw.pl**
Pozývame do súťaže!

eprasa.pl b5cc384e47

Milé deti, nakreslíte nám, ako trávite prázdninové dni. Svoje kresby nám pošlite do redakcie a jedného z vás odmeníme peknou slovenskou knihou. V júli sme odmenili Sebastiana Dlhého.

Na lúke

Teplé slnko svieti, lúkou bežia deti.
Pri veselej pesničke skáču v mäkkej trávičke.
Bosé nôžky majú, radostne sa hrajú.

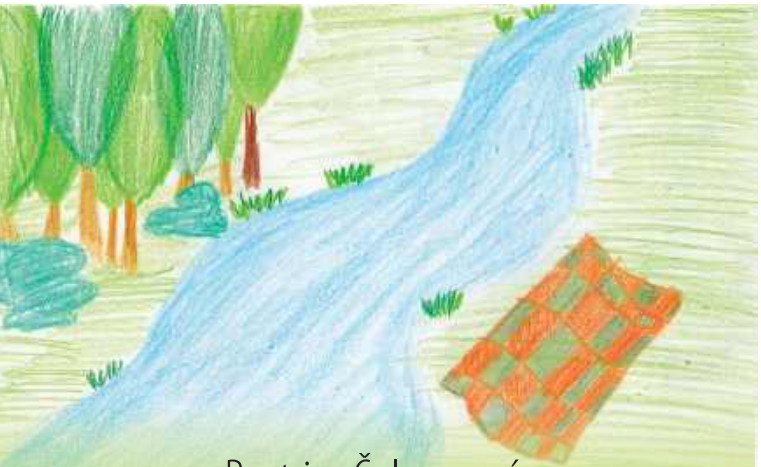

Beatrica Čulmanová

Krásne leto

Prázdniny sú, krásne teplo,
naháňam sa s letným vetrom.
Čaká na mňa náruč slnka,
vodička, čo chladí, žblnká.
V mori plávať, skákať, hrať,
netreba sa vody báť.
Postaviť si z piesku hrad,
už sa teším, to mám rád.
Čistý vzduch a vôňa lesa,
každý nad tou krásou plesá.
Vyberiem si to i to,
aj cirkusové šapitó.
Hríbikov je celý les,
pozbieram ich ešte dnes.
Bylinky na zdravý čaj,
ak si chorý, tak si daj.

Ilustrácie: KJ&EJ

Slovenské príslovia a porekadlá

Vrece sa pre jedno
zrno neroztvorí.

Kto si svoje neváži,
nech po cudzom nebaží.

Hádanky

Čo páli a nie je oheň?
Pŕhľava

Sedí babka guľatá, má sto
súkien zo zlata,
keď ju raz vyzliecť skúsiš,
rozplakať sa pritom musíš.
Cibuľa

Som taká maličká kúzelná palička. Na papieri kúzla
stváram.
Presvedčte sa, že netáram, keď ma drží ručička.
Ceruzka

V teplom lete nad lúkami,
lieta kvietok maľovaný.
Veľmi ľahko spoznáte ho,
podľa krídla okatého.
Motýľ

eprasa.pl b5cc384e47

POVOLANIE
zawód

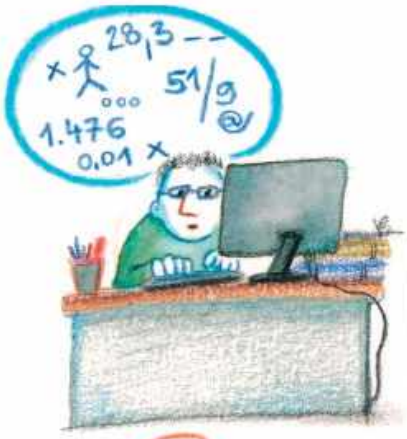

úradník urzędnik
úradníčka urzędniczka

herec aktor
herečka aktorka

kuchár kucharz
kuchárka kucharka

kaderník fryzjer
kaderníčka fryzjerka
učiteľka nauczycielka
učiteľ nauczyciel

cukrár cukiernik
cukrárka cukierniczka

upratovačka sprzątaczka

smetiar śmieciarz

murár murarz

kňaz ksiądz

texty a ilustrácie | Renáta Milčáková

eprasa.pl b5cc384e47

PEUGEOT E-208 GTI

Peugeot sa po niekoľkoročnej pauze rozhodol oživiť hot hatch GTI, ktorý bol známy v osemdesiatych rokoch. Návrat malých rýchlych áut sa začína, a to vďaka prechodu na elektrický pohon.

Foto: zdroj Peugeot

Peugeot E-208 GTI má pod kapotou elektromotor s výkonom 206 (280 koní) a s krútiacim momentom 345 Nm. Z nuly na stovku zrýchľuje za 5,7 sekundy. Energiu dodáva 54 kWh batéria (51 kWh netto) od spoločnosti CATL. Dojazd na jedno nabitie má byť 350 kilometrov. Pri DC nabíjaní je maximálny výkon 100 kW, pri AC wallboxu sa spomína len 7,4 kW výkon.

Poháňané sú len predné kolesá a lepšiu trakciu nielen v zákrutách zabezpečuje samosvorný diferenciál a na ceste podržia 18-palcové pneumatiky Michelin Pilot Sport Cup 2 s rozmerom 215/40. O bezpečné zastavenie sa starajú štvorpiestikové brzdy s priemerom 355 milimetrov.

Foto: zdroj Peugeot

Oproti sériovej verzii 208 je GTI znížená o 30 milimetrov a lepšiu stabilitu v zákrutách zabezpečuje širší rozchod kolies, vpredu o 56 mm a vzadu o 27 mm. Upravené bolo aj riadenie s rýchlejšou teda priamejšou odozvou sľubujúce lepšie jazdné zážitky. Zvonku sa okrem červenej špecifickej farby pridávajú upravené spodné časti nárazníkov a hlavne efektné disky kolies s veľkými nápismi GTI.

V interiéri hneď zaujmú športové sedadlá s vzorom, ktorý má pripomínať legendárnu 205 GTI a okrem prešívania sú červené aj bezpečnostné pásy. Aby červenej nebolo málo, sú v nej sfarbené aj koberce. ■

Zuzka varí: z kuchyne starej matere

MALINOVO-SMOTANOVÁ TORTA

Ingrediencie:

Piškóta:
5 vajec
10 PL cukru
6 PL hladkej múky
1 ČL prášku na pečenie
1 balenie Zlatého klasu (alebo 4 PL škrobu)

Plnka:
300 ml šľahačky (smotana na šľahanie 30%)
štipku soli
2 PL práškového cukru
200 g mascarpone
400 g malín (aj mrazených)
5 PL kryštálový cukor
2 ČL želatíny
na výzdobu 100 g jahôd

Pracovný postup: Najskôr pripravíme piškótu. Z bielkov ušľahaháme tuhý sneh so štipkou soli. Žĺtka vyšľaháme s cukrom. Pridáme prášok do pečiva, Zlatý klas a po lyžiciach múku. Zmiešame všetko spolu a nakoniec pridáme sneh. Takto pripravenú piškótu pečieme 45 min. v rúre vyhriatej na 130 stupňov Celzia. Po upečení ju dáme vychladnúť.

Ilustračné foto: aj

Následne pripravíme plnku. Maliny spolu s cukrom dáme do hrnca rozmiešame a zohrejeme, pridáme želatínu. Všetko spolu zmiešame. Potom maliny prepasírujeme cez sito, aby sme sa zbavili ostrých kôstočiek. V mise vyšľaháme šľahačku so štipkou soli a práškovým cukrom. Polovicu šľahačky zmiešame so schladenými malinami. Piškótu naplníme plnkou. Na vrch dáme zvyšnú šľahačku a na to uložíme jahody. Odložíme to na 30 min do chladničky. Dobrú chuť! ■

eprasa.pl b5cc384e47

Šport na Spiši a Orave

autor | Milica Majeriková-Molitoris

FUTBAL

Oblastná trieda

Záver ligy sa futbalistom **Orawy Jabłonka** nevydaril úplne podľa predstáv. V predposlednom zápase sa stretli v súboji o druhú priečku s *A.P. Wisła Czarny Dunajec*. Duel síce začali veľmi dobre a už v 3. minúte viedli gólom Oskwareka, no do konca prvého polčasu súper vyrovnal a nerozhodný stav trval až do 94. minúty, kedy už nesústredení Jablončania inkasovali druhý gól a prehrali 2:1. V poslednom zápase privítali na domácej pôde lídra súťaže *Turbacz Mszana Dolna*, s ktorým uhrali remízu 1:1. O presný zásah Jablončanov sa postaral I. Zahora. Nevydarený záver sezóny tak mal za následok, že napriek tomu, že značnú časť ligy boli lídrami súťaže, s päťdesiatimi šiestimi bodmi za 17 výhier, 5 remíz a 4 prehry nakoniec skončili na 3. mieste.

Hráči **Babia Góra Lipnica Wielka** privítali začiatkom júna na svojom ihrisku *Zawrat Bukowina Tatrzańska*, nad ktorým viedli gólmi Łatku, Wziąteka a Stopiaka už po polhodine hry presvedčivo 3:0. V prvých minútach druhého polčasu následne pridal Stopiak ďalší gól a Lipničania sa tešili z víťazstva 4:0. V poslednom ligovom dueli na ihrisku *Lubań Tylmanowa* zaknihovali remízu 2:2, keď sa o góly postarali Łatka a Winiarczyk. Po dvadsiatich šiestich kolách, v ktorých získali tridsať bodov za 8 výhier, 6 remíz a 12 prehier, obsadili definitívne 10. miesto.

P.č.	Futbalový klub	Z	V	R	P	B
1.	Turbacz Mszana Dolna	26	23	2	1	71
2.	A.P. Wisła Czarny Dunajec	26	19	3	4	60
3.	**Orawa Jabłonka**	**26**	**17**	**5**	**4**	**56**
4.	Huragan Waksmund	26	17	2	7	53
5.	Lubań Tylmanowa	26	13	3	10	42
6.	Harnaś Tymbark	26	12	1	13	37
7.	Zawrat Bukowina Tatrzańska	26	9	6	11	33
8.	LKS Orkan Raba Wyżna	26	10	2	14	32
9.	KS Wierchy Rabka-Zdrój	26	8	7	11	31
10.	**Babia Góra Lipnica Wielka**	**26**	**8**	**6**	**12**	**30**
11.	Orkan Szczyrzyc	26	8	2	16	26
12.	LKS Wiatr Ludźmierz	26	6	2	18	20
13.	AKS Ujanowice	26	5	4	17	19
14.	Krokus Przyszowa	26	3	3	20	12

Trieda A

Hráči **Granitu Czarna Góra** v posledných dvoch zápasoch tejto sezóny nestrelili ani jediný gól. Keďže ich prvý súper *Lubań Maniowy-Zapora Kluszkowce II* bol na tom rovnako, zápas skončil bezgólovou remízou 0:0. S ligou sa však Čiernohorci rozlúčili prehrou na domácom ihrisku s *Uniou Naprawa* 0:1. Napriek nie celkom vydarenému koncu sezóny, zaváhanie ich tabuľkového súpera *Wiatra Białka Tatrzańska* spôsobilo, že so ziskom štyridsať štyri bodov za 13 výhier, 5 remíz a 8 prehier, obsadili konečné 3. miesto.

Futbalisti **GKS Łapsze Niżne** nastúpili v predposlednom zápase ligy proti lídrovi súťaže *KS Zakopane*. Po bezgólovej remíze v prvom polčase dokázal ešte na prvý gól Zakopiancov odpovedať Chmiel, no v posledných dvadsiatich minútach im súper strelil ďalšie dva, a tak si zo Zakopaného odniesli prehru 1:3. Chuť si následne napravili v poslednom dueli, keď na domácom ihrisku porazili *Przełęcz Łopuszna* presvedčivo 4:0. O presné zásahy Nižnolapšanov sa postarali Chmiel, Jamróz, Jandura a Truty. S tridsiatimi bodmi za 10 výhier, 3 remízy a 14 prehier obsadili konečné 11. miesto a posunuli sa do baráže o udržanie v lige. V nej sa stretli s družstvom *Skawianin Skawa*. V prvom zápase na domácom ihrisku korunovali svoju prevahu dvomi gólmi Chmiela a zvíťazili 2:0. V odvete zaknihovali remízu 1:1 a udržali sa v lige.

P.č.	Futbalový klub	Z	V	R	P	B
1.	KS Zakopane	26	20	1	5	61
2.	Lubań Maniowy-Zapora Kluszkowce II	26	17	3	6	54
3.	**Granit Czarna Góra**	**26**	**13**	**5**	**8**	**44**
4.	Wiatra Białka Tatrzańska	26	13	4	9	43
5.	Skalni Zaskale	26	12	5	9	41
6.	Sokolica Krościenko nad Dunajcem	26	12	3	11	39
7.	Bór Dębno	26	10	6	10	36
8.	Czarni Czarny Dunajec	26	10	3	13	33
9.	Unia Naprawa	26	10	2	14	32
10.	Jarmuta Szczawnica	26	10	1	15	31
11.	**GKS Łapsze Niżne**	**26**	**10**	**3**	**14**	**30**
12.	KS Luboń Skomielna Biała	26	9	4	14	28
13.	Przełęcz Łopuszna	26	8	3	15	27
14.	Wierchy Lasek	26	6	5	15	23

Trieda B

Posledné zápasy v 1. skupine Triedy B hrali futbalisti **Orawy Jabłonka II** na domácom ihrisku, kde najskôr zaznamenali v remízu 1:1 s *Lepietnica Klikuszowa* a následne prehru 1:3 s *KS Lokomotiw Chabówka*. O presné zásahy v oboch zápasoch sa postaral sedemnásťročný Ukrajinec Yehor Kostenko. Béčko *Orawy Jabłonka* tak s dvadsiatimi dvomi bodmi za 6 výhier, 4 remízy a 12 prehier obsadilo predposledné 11. miesto.

P.č.	Futbalový klub	Z	V	R	P	B
1.	KS Lawina Spytkowice	22	18	2	2	56
2.	Skawianin Skawa	22	16	2	4	50
3.	Delta Pieniążkowice	22	12	2	8	38
4.	Skałka Rogoźnik/ Stare Bystre	22	10	5	7	35
5.	KS Lokomotiw Chabówka	22	10	3	9	33
6.	Szarotka Rokiciny Podhalańskie	22	9	2	11	29
7.	Lepietnica Klikuszowa	22	7	5	10	26
8.	Jordan Jordanów II	22	7	5	10	26
9.	LKS Wiatr Ludźmierz II	22	6	5	11	23
10.	Janosik Sieniawa	22	7	2	13	23
11.	**Orawa Jabłonka II**	**22**	**6**	**4**	**12**	**22**
12.	Podgórki Krauszów	22	5	1	16	16

V 2. skupine Triedy B zabojovali futbalisti **Spisz Krempachy** o druhú priečku a možnosť postupu do vyššej ligy, keď porazili najskôr *Dunajec Ostrowsko* na ich ihrisku presvedčivo 1:5 a následne aj outsidera ligy *Spływ Sromowce Wyżne* 5:0. V prvom zápase sa strelecky presadili Krzysztofiak, Galiniak, Bizub, Gryguś a Kowalczyk. V tom druhom skóre otvoril už v jedenástej minúte Kowalczyk a následne sa štyrmi gólmi blysol Gryguś. Krempašania sa celkovo tešili z víťazstva deväťkrát, zaknihovali aj jednu remízu a štyri prehry, pričom so ziskom dvadsať osem bodov obsadili 2. miesto a získali tak miestenku do baráže o postup do Triedy A. V nej sa 22. júna postavili na domácom ihrisku proti *KS Luboń Skomielna Biała*, ktorému však nedokázali v tomto zápase streliť gól a prehrali 0:3. V odvete im súper nasúkal až sedem gólov, na ktoré odpovedali len dvakrát, zaknihovali prehru 7:2 a do vyššej ligy nepostúpili.

Futbalisti **Łęgi Nowa Biała** sa o možnosť postupu pripravili, keď si z ihriska tabuľkového suseda *KS Zakopane II* odniesli prehru 4:2. O dva presné zásahy Novobeľanov sa postarali Skwarek a Haręza. Posledný duel na domácej pôde s *Gorc Ochotnica* síce dotiahli do víťazného konca 1:0, keď jediný gól zápasu strelil na konci prvého polčasu Słovik, no to stačilo už len na konečné 4. miesto. ■

P.č.	Futbalový klub	Z	V	R	P	B
1.	Gronik Gronków	14	10	3	1	33
2.	**Spisz Krempachy**	**14**	**9**	**1**	**4**	**28**
3.	Dunajec Ostrowsko	14	8	2	4	26
4.	**Łęgi Nowa Biała**	**14**	**7**	**3**	**4**	**24**
5.	KS Zakopane II	14	6	2	6	20
6.	Gorc Ochotnica	14	5	4	5	19
7.	LKS Biali Biały Dunajec	14	1	2	11	5
8.	Spływ Sromowce Wyżne	14	0	3	11	3

eprasa.pl b5cc384e47

Lipa

Na świecie jest znanych kilkadziesiąt gatunków lipy. W Polsce najczęściej występuje lipa drobno- i szerokolistna. Drzewo jest długowieczne, rozłożyste i może osiągać znaczną wysokość, nawet 30-40 m.

Jest to drzewo o szerokim zastosowaniu:

1/ Drzewo ozdobne alejowe – jest odporne na mróz.

2/ Nadaje się do obróbki jako miękkie drewno. Wykorzystywane było w rzeźbiarstwie (np. przez W. Stwosza). Obecnie jest stosowane do wyrobu instrumentów muzycznych, produkcji oklein meblowych, zapałek, przyrządów kreślarskich, zabawek, modeli i form odlewniczych; z łyka wytwarza się plecionki i maty.

3/ Roślina miododajna; miód lipowy posiada walory smakowe i lecznicze.

4/ W przemyśle spożywczym: kwiaty są smaczną herbatką ziołową, ceniony jest również olej z nasion.

5/ W przemyśle kosmetycznym.

6/ W lecznictwie wykorzystuje się: drewno (węgiel drzewny), pączki, liście, kwiatostany, nektar, pyłek, olejki eteryczne, nasiona, miód, olej i spadź.

Wiele produktów jest dostępnych w sprzedaży, można też wczesną wiosną zebrać pączki, kwiatostany z podsadkami w okresie kwitnienia oraz owoce po dojrzeniu i wysuszyć:

- napar z kwiatów (świeżych lub suszonych): 1,5 łyżki kwiatów zalać 2 szklankami wrzątku na 15 min.; przecedzić; pić ½ szklanki 3 x dziennie po jedzeniu. Działa napotnie, przeciwzapalnie, chroni śluzówkę górnych dróg oddechowych; przy bezsenności, nadciśnieniu i migrenach. Można dodać soku malinowego i/lub miodu. Napar z małej ilości kwiatostanów uspokaja, z dużej działa pobudzająco;
- napar z pączków stosowany w stanach zapalnych dróg oddechowych, przy zaflegmieniu, miażdżycy, problemach trawiennych, dnie moczanowej; działa napotnie, nasennie, moczopędnie, żółciopędnie, odtruwa i oczyszcza organizm. 1 łyżkę pączków (świeżych lub suszonych) zalać szklanką wrzątku na 15 min.; pić szklankę 1-2 x dziennie;
- syrop: zagotować wodę z cukrem i gorącym syropem zalać w słoju świeże kwiatostany, dodać sok z cytryn; zakręcić i odstawić na 48 godzin; przecedzić i przelać do butelek. Łagodzi kaszel, zwalcza objawy przeziębienia i osłabienia, obniża gorączkę;
- nalewka (wg Stefanii Korżawskiej): garść świeżych kwiatów lub 8 łyżek suszonych i łyżeczkę cynamonu zalać 2 szklankami koniaku na 10 dni; często wstrząsać. Po przecedzeniu kwiaty zalać białym wytrawnym winem gronowym na 10 dni; po zlaniu połączyć obie nalewki, dodać szklankę soku malinowego. Stosować: dorośli kieliszek przed snem, po rozcieńczeniu ciepłą wodą, przy przeziębieniu i zaflegmieniu oskrzeli;
- młode owoce roztarte na papkę z odrobiną wody można stosować do leczenia stanów zapalnych gardła, przełyku, żołądka i jelit; łagodzą zgagę i objawy choroby wrzodowej (wg dra Różańskiego);
- napar z owoców, zarówno niedojrzałych jak i dojrzałych, jest pomocny w leczeniu stanów zapalnych skóry, powiek i spojówek; zmniejsza objawy AZS i zapalenia skóry;
- świeże owoce nadają się do tłoczenia oleju; można go stosować doustnie i na skórę; przyspiesza gojenie się ran, usuwa stany zapalne, natłuszcza i łagodzi świąd.

Z powodzeniem można różne części lipy wykorzystywać w kuchni:

- młode listki zebrać, opłukać i rozdrobnić; dodawać do sałatek lub koktajli; zawierają witaminę C i kwas foliowy; pomagają stabilizować poziom cukru we krwi i wspomagają pracę jelit;
- sałatka z liści: 2 garści świeżych, młodych listków, ½ pokrojonej pomarańczy, pestki z ½ granatu, 2 łyżki oleju lnianego, sok z pozostałej pomarańczy, łyżeczka miodu, sól, pieprz; odstawić na 20 min.;
- suszone liście zmielić i dodawać do wypieku chleba;
- pączki są chrupiące, lekko słodkie i można je jadać też zimą jako przekąskę lub dodawać do zup;
- owoce w postaci małych orzeszków spożywać na surowo lub dodawać do sałatek; są źródłem kwasów tłuszczowych i oleju; dojrzałe można uprażyć, zmielić i używać jako panierkę do mięs lub posypkę do deserów;
- **kiszone owoce: 300 g zielonych owoców lipy zalać 1 l wody z 3 łyżkami soli kamiennej, niejodowanej.**

Lipa ma również zastosowanie w kosmetyce:

- napar z kwiatów do przemywania skóry suchej z tendencjami do wyprysków; nawilża i uelastycznia;
- tonik pielęgnacyjny i nawilżający: mocny napar z kwiatów wymieszać z gliceryną w proporcji 4:1; dodać kilka kropli olejku lawendowego i witaminy A+E;
- okłady z letniego naparu na oczy leczą stany zapalne spojówek i powiek, zmniejszają worki i obrzęki pod oczami;
- kąpiele z dodatkiem naparu z kwiatów działają odprężająco, zmniejszają napięcie mięśni, hamują łojotok, łagodzą uczucie świądu i likwidują nadmierne pobudzenie; dodatkowo nawilżają i ujędrniają skórę, zwiększają elastyczność i sprężystość naskórka;
- płukanki do włosów (napar z kwiatów) niwelują ich suchość, ograniczają powstawanie suchego łupieżu, wzmacniają włosy.

Przeciwwskazania i środki ostrożności:

- zbyt duże ilości naparu z lipy działają szkodliwie na układ nerwowy i wzrok;
- nie stosować przy schorzeniach nerek i skłonnościach do alergii;
- zbyt duże ilości listków mogą powodować rozstrój żołądka z powodu zawartości celulozy. AS

Żadna terapia naturalna ani suplementacja nie zastępuje porady i leczenia u specjalisty, może stanowić jedynie uzupełnienie terapii konwencjonalnych. Alergicy oraz kobiety w ciąży i karmiące mogą stosować zioła i suplementy po konsultacji z lekarzem.

eprasa.pl b5cc384e47

Prawo na wakacjach – praktyczny przewodnik dla podróżujących

1. Umowa o udział w imprezie turystycznej

Zgodnie z ustawą z dnia 24 listopada 2017 r. o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych (Dz.U. 2017 poz. 2361), organizator ma obowiązek przekazać podróżnemu komplet informacji przed zawarciem umowy, a sama umowa powinna zawierać m.in. miejsce pobytu, czas trwania, program, świadczenia w cenie i zasady reklamacji. W przypadku istotnych zmian (np. standard hotelu), podróżny ma prawo do odstąpienia od umowy bez ponoszenia kosztów oraz do żądania odszkodowania za niewykonanie lub nienależyte wykonanie usług.

2. Opóźnienie lub odwołanie lotu

Na mocy rozporządzenia (WE) nr 261/2004, pasażerowie mają prawo do odszkodowania (250–600 euro), gdy opóźnienie lotu przekracza 3 godziny lub lot został odwołany z winy przewoźnika. Warunkiem jest start z lotniska w UE lub przylot do UE z przewoźnikiem zarejestrowanym w UE. Przewoźnik może zostać zwolniony z odpowiedzialności jedynie w przypadku wystąpienia nadzwyczajnych okoliczności. Reklamacja powinna być złożona pisemnie, w terminie do 1 roku (terminy krajowe mogą się różnić).

3. Prawa konsumenta na wakacjach

Ustawa z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta (Dz.U. 2014 poz. 827) przewiduje m.in. możliwość odstąpienia od umowy zawartej na odległość w terminie 14 dni oraz prawo do reklamacji towaru w ciągu 2 lat na podstawie rękojmi (art. 556 i n. Kodeksu cywilnego). W przypadku zakupu na bazarze czy w sklepach sezonowych warto żądać pisemnego potwierdzenia sprzedaży. Obowiązek informacyjny spoczywa na sprzedawcy – niedopełnienie go skutkuje wydłużeniem terminu na odstąpienie od umowy.

4. Najem krótkoterminowy lokalu

Umowa najmu lokalu wakacyjnego, nawet ustna, podlega regulacjom Kodeksu cywilnego (art. 659–692). Najemca ma prawo do lokalu zgodnego z umową – jeśli np. wyposażenie odbiega od opisu, może żądać obniżenia czynszu (art. 664 §1 k.c.) lub odstąpić od umowy. Warto zadbać o pisemne potwierdzenie warunków najmu i zabezpieczenie ewentualnych dowodów (np. zdjęcia lokalu).

5. Mandaty i przepisy lokalne

Na terenie RP obowiązują również akty prawa miejscowego – uchwały rad gmin, regulaminy kąpielisk czy parków. Naruszenie np. zakazu wprowadzania psów, biwakowania na dziko, grillowania w miejscach publicznych może skutkować mandatem na podstawie Kodeksu wykroczeń (np. art. 54 – naruszenie przepisów porządkowych). Przed wyjazdem warto sprawdzić lokalne przepisy na stronach urzędów.

6. Zakres EKUZ i ubezpieczenia turystyczne

Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego zapewnia jedynie podstawowe świadczenia zdrowotne w publicznych placówkach w krajach UE/EFTA. Nie obejmuje transportu medycznego do Polski ani leczenia prywatnego. Dlatego rekomendowane jest wykupienie dodatkowego ubezpieczenia obejmującego koszty leczenia, NNW oraz OC w życiu prywatnym.

Źródła: Ustawa o imprezach turystycznych (Dz.U. 2017 poz. 2361), Rozporządzenie (WE) 261/2004, Ustawa o prawach konsumenta (Dz.U. 2014 poz. 827), Kodeks cywilny: art. 471, 556 i n., 659–692, Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej (Dz.U. 2004 nr 210 poz. 2135), Kodeks wykroczeń: art. 54, Uchwały i regulaminy prawa miejscowego

---

Czy wiesz, że… podpis elektroniczny może być ważniejszy niż odręczny?

W dobie cyfryzacji coraz częściej zawieramy umowy online. Mało kto jednak wie, że tzw. kwalifikowany podpis elektroniczny ma taką samą moc prawną jak własnoręczny podpis – a czasem nawet większą.

Podpis elektroniczny pozostawia cyfrowy „odcisk palca": wiadomo dokładnie, kto i kiedy złożył podpis, a jego autentyczność można łatwo zweryfikować. Tymczasem podpis odręczny... można podrobić.

W praktyce oznacza to, że umowę o pracę, kontrakt B2B czy nawet wypowiedzenie umowy można podpisać elektronicznie – i nie trzeba biegać z dokumentami do biura ani na pocztę. Ważne tylko, aby był to podpis kwalifikowany, czyli wydany przez certyfikowanego dostawcę. Kwalifikowany podpis elektroniczny ma dokładnie taką samą moc prawną jak podpis odręczny – potwierdza to zarówno polski Kodeks cywilny, jak i unijne Rozporządzenie eIDAS (art. 25 ust. 2). Oznacza to, że dokument opatrzony takim podpisem jest w pełni wiążący – można go użyć np. do zawarcia umowy, złożenia wypowiedzenia czy podpisania sprawozdania finansowego. To rozwiązanie coraz częściej wypiera tradycyjny podpis – jest szybsze, bezpieczne i możliwe do użycia zdalnie, z dowolnego miejsca.

Prawo nie tylko pozwala na nowoczesne formy podpisywania – ono wręcz je promuje. Nie tylko nadąża za technologią – czasem ją wręcz wyprzedza!

Źródło: art. 25 ust. 2 Rozporządzenia eIDAS (UE) nr 910/2014

Opracowała: mgr Ela Góra-Brzegowska

eprasa.pl b5cc384e47

HVIEZDY O NÁS

LEV (23.7. – 23.8.)

Prišiel vhodný čas na nové začiatky alebo na doriešenie nevyriešených záležitostí. Skúste to využiť a začať s niečím novým. Vo vzťahoch buďte otvorení kompromisom. Avšak nech to nebude za každú cenu. Teraz je ideálne obdobie na osobný rast.

PANNA (24.8. – 23.9.)

Profesionálny prístup k svojím povinnostiam vám prinesie výsledky. Nesústreďujte sa príliš na slová iných, lebo z toho vznikajú len nedorozumenia. Nové návrhy prídu práve na prechádzke alebo pri relaxe.

VÁHY (24.9. – 23.10.)

Bežné situácie vám ukážu, že krása je vôkol vás. V medziľudských vzťahoch si dávajte záležať na láskavosti. To vám pomôže zlepšiť vaše vzťahy s okolím. Občas máte chaos okolo seba, zamedzte ho a nerobte veľa úloh naraz.

ŠKORPIÓN (24.10. – 22.11.)

Stojí za to zamyslieť sa nad svojimi emóciami a vzťahmi s ostatnými. Možno objavíte niečo, čo predtým unikalo vašej pozornosti a čo bude dobré. Nejednajte impulzívne. Teraz je to predovšetkým o stratégii. Neskôr príde toľko potrebný pokoj a vyrovnanosť.

STRELEC (23.11. – 21.12.)

Tento mesiac prinesie šťastné náhody a zaujímavé návrhy. Prejavte záujem o prácu so zohľadnením svojich možností. Prichádza obdobie vhodné na cestovanie a štúdium.

KOZOROŽEC (22.12. – 20.1.)

Uprednostňujte svoje povinnosti pred ostanými vecami, vďaka tomu môžete dosiahnuť veľa. V medziľudských vzťahoch vládne stabilita. Občas si sadnite a naplánujte budúcnosť.

VODNÁR (21.1. – 19.2.)

Veci sa nedejú podľa plánu, ale aj tak vo váš prospech. Pokračujte vo svojich aktivitách. Otvorte sa na nové možnosti. Zaoberajte sa niečím kreatívnym a venujte sa blízkym. Spoločné prechádzky do prírody podporia vzťahy s blízkymi.

RYBY (20.2. – 20.3.)

Načúvajte svojej intuícii a konajte vo veciach pre vás dôležitých. Dobre na vás budú pôsobiť prechádzky a kontakt s prírodou. Predkladajte svoju duševnú pohodu nad všetky iné veci, ako práca, konflikty a pod. Nachádzajte čas pre rodinu a partnera.

BARAN (21.3. – 20.4.)

Tento mesiac bude pre vás pokojný, plný oddychu a relaxu. Dobre vám urobia stretnutia s priateľmi, prechádzky a welness. Spoločnosť nech vám robí dobrá kniha.

BÝK (21.4. – 21.5.)

Je možné, že budete počúvať milé slová a spolu s nimi príde aj atraktívna ponuka. Neponáhľajte sa a buďte opatrní. Strážte si rozpočet, aby ste nemuseli požičiavať peniaze. Relax pri vode vám prospeje a uvoľní vaše telo.

BLÍŽENCI (22.5. – 21.6.)

Čakajú vás pekné stretnutia a dobré správy. V práci buďte flexibilní, aby ste dokázali riešiť aj zložité veci. Večery venujte nejakým záujmovým činnostiam alebo čítaniu. Duševná pohoda podporí vaše správanie v kolektíve. Nebudú vám chýbať ani financie, ktoré využite na zveľadenie šatníka.

RAK (22.6. – 22.7.)

Je čas zamerať sa na svoje potreby a plány. V práci bude výbornou metódou na presadenie svojich argumentov pokojný dialóg s odstupom. Dôležité je mať financie pod palcom. Pekné letné večery venujte relaxu a oddychu.

NÁŠ TEST

OSOBNOSTNÝ TEST

1. Prečo chodíte do práce? a) kvôli peniazom – 0; b) kvôli peniazom a aby som mal čo robiť – 1; c) kvôli uspokojeniu, ktorým ma práca napĺňa a pre peniaze – 2.

2. Ako často žiadate o nové pracovné zaradenie vo firme, v ktorej ste zamestnaný, alebo inde? a) v priebehu jedného roka viac než dvakrát – 0; b) dvakrát do roka – 1; c) menej než dvakrát za rok – 2.

3. Ktorá z nasledujúcich formulácií najlepšie vystihuje váš postoj k práci, ktorú vykonávate? a) každodenná drina je životným osudom – 0; b) treba si nejako zarábať na živobytie – 1; c) práca by mala byť zábavou – 2.

4. Ktorá z nasledujúcich formulácií najlepšie vystihuje váš vzťah ku kolegom na pracovisku? a) „Nemôžem ich ani vystáť." – 0; b) „Ako-tak s nimi vychádzam." – 1; c) „Kolegov považujem za svojich priateľov." – 2.

5. Pracovný čas sa končí, ale vy by ste potrebovali ešte chvíľu času na dokončenie rozrobenej práce. Pre ktorú z nasledujúcich možností by ste sa v takejto situácii rozhodli? a) pôjdete domov a prácu na zákazke dokončíte na druhý deň ráno – 0; b) dokončíte prácu ešte ten deň, ak vám nadčas zaplatia – 1; c) dokončíte prácu ešte ten deň a nebudete sa starať, či vám nadčas zaplatia alebo nie – 2.

6. Ako vychádzate so šéfom? a) nie veľmi dobre – 0; b) uspokojivo – 1; c) šéfom som ja – 2.

7. Skončila sa vám týždenná dovolenka a vy sa prebúdzate do pondelkového rána. Čo vám asi prebehne hlavou? a) „Celý týždeň mi naháňalo hrôzu už len pomyslenie, že tento deň nadíde." – 0; b) „Čo narobím; musím zasa do práce." – 1; c) „Radšej vstanem skôr, aby som sa na pracovisku mohol oboznámiť s tým, čo je nové." – 2.

8. Ako vnímate vlastnú náplň práce? a) je veľmi jednotvárna – 0; b) mohla by byť pestrejšia a zaujímavejšia – 1; c) som s ňou úplne spokojný – 2.

VYHODNOTENIE

11 až 16 bodov: Patríte k tým šťastným jednotlivcom, ktorí svojou

eprasa.pl b5cc384e47

prácu vykonávajú v priateľskom prostredí a s láskou. Do pondelkového rána sa prebúdzate s optimizmom a tešíte sa na každú výzvu, ktorú deň prinesie. Máte takú radosť zo života, že sa niekedy stáva predmetom závisti vašich kolegov. Uspokojenie z práce sa odráža i na pohode vášho domova a vo vašom životnom štýle. Žijete svojou prácou a o zmene zamestnania uvažujete iba v prípade skutočne naliehavej potreby, napríklad z finančných dôvodov.

6 až 10 bodov: Nemožno stopercentne predvídať, kedy vás práca uspokojí a kedy nie. Niekedy vás veľmi zaujme, inokedy bývate znechutený a dokonca sa i stáva, že ju doslova nenávidíte. Ku koncu pracovnej zmeny ju často považujete len za prácu, ktorú by ste nerobili, keby ste nepotrebovali pravidelný príjem. Zvyčajne sa nemôžete dočkať dovolenky či víkendu, aby ste sa mohli venovať svojim záujmom. Predsa si často poviete, že pracovne na tom predsa len nie ste zle. Mali by ste si vážiť všetko dobré, čo vám práca prináša, a občas popremýšľať, ako zmeniť to, čo vám na nej nevyhovuje. Nemalo by byť na škodu, keď budete uvažovať o tom, či by ste nemohli prejsť na inú prácu, ktorá by vás viac uspokojovala, alebo aj o prípadnej zmene povolania. Nevrhajte sa však do niečoho bez rozmyslu. Veď nie nadarmo sa hovorí: „Šuster, drž sa svojho kopyta!"

Menej než 6 bodov: Zrejme by nebolo chybou, keby ste požiadali o iné, vhodnejšie pracovné zaradenie; asi by to uvítali aj vaši kolegovia a nadriadení. Ak to nie je možné, mali by ste zmeniť pracovné prostredie, napríklad mali by ste začať pracovať v pobočke firmy, alebo rozviazať pracovný pomer a skúsiť to s iným zamestnávateľom, prípadne aj v inom odbore. V súčasnosti ste prácou, ktorú vykonávate, dosť znechutený a táto objektívna realita by mohla nepriaznivo zasiahnuť aj do vášho súkromia. Aj vaši priatelia a príbuzní by sa mohli začať voči vám správať tak, ako si neprajete. Nemožno však vylúčiť, že na to, aby ste sa na takéto zmeny odhodlali, budete musieť pozbierať všetku svoju odvahu. Máte na výber.

AKO JE TO SPRÁVNE?

Milí čitatelia, často sa pýtate na správny preklad slov, preto sme sa rozhodli, že na vašu žiadosť budeme uverejňovať niektoré poľské a slovenské frázy a slová, ktoré sa využívajú v oblasti administratívy, stavebníctva, poľnohospodárstva, reklamy, dopravy a spojov, ekonómie, turistiky a tiež zradné slová.

V POĽŠTINE:	V SLOVENČINE:
pakiet finansowy	finančný balík
rachunek przepływów finansowych	výkaz finančných tokov
bilans zysków i strat	výkaz ziskov a strát
zasada ciągłości	princíp kontinuity
płynność finansowa	finančná likvidita
zasada współmierności	zásada proporcionality
rata kapitałowa	splátka istiny
ocena projektów inwestycyjnych	posudzovanie finančných projektov
analiza finansowa	finančná analýza
rejestr handlowy	obchodný register

Osemsmerovka

Tajnička vznikne z nevyškrtaných písmen.

Riešenie osemsmerovky: .....

Slová: SOFTWARE, ELEKTRINA, POČÍTAČ, GIGABYTE, WINDOWS, CÉDEČKO, DÉVEDEČKO, KÓDY, HARDVER, ŠIKANOVANIE, KLÚČ, ČAS, CHAT, MAT, DISK, HESLO, VYDIERANIE.

E	S	O	F	T	W	A	R	E	K	E
P	L	Y	S	K	L	Ú	Č	T	Y	I
O	H	E	D	W	Č	A	S	Y	C	N
Č	E	B	K	Ó	O	O	E	B	H	A
Í	S	M	R	T	K	D	Š	A	A	V
T	L	A	I	Č	R	K	N	G	T	O
A	O	T	E	A	N	I	O	I	V	N
Č	A	D	I	S	K	N	N	G	W	A
I	É	E	R	E	V	D	R	A	H	K
C	O	K	Č	E	D	E	V	É	D	I
E	I	N	A	R	E	I	D	Y	V	Š

eprasa.pl b5cc384e47

Slovensko je bohaté na termálne pramene, ktoré sa využívajú na kúpaliskách, kde sa môžete v lete príjemne schladiť v peknom prírodnom priestranstve. Objavte niektoré spolu s nami.

Aquapark Oravice sa nachádza v chatovej časti Oravíc na upätí Západných Tatier a ponúka vo všetkých bazénoch geotermálnu vodu, ktorá je bohatá na minerály a stopové prvky s vedecky preukázanými pozitívnymi účinkami na organizmus a spĺňa parametre liečivých vôd. Obsahuje mangán, vápnik, horčík, lítium, železo, sírany a hydrogénuhličitany. V krásnej

Bobroveckej doline vyvierajú horúce pramene, ktoré z podzemia výdatne napájajú oravské termálne bazény. V Oraviciach sú viaceré bazény a každý si nájde niečo pre seba.

Termálne kúpalisko Aphrodite je situované v blízkosti mesta Rajecké Teplice. Jeho prednosťami sú tiché prostredie, poloha v prírode, liečivá termálna voda, čistota vody, plavecký bazén a veľký počet ďalších bazénov. Súčasťou priestorov kúpaliska je

Zdroj foto: internet

aj wellness zóna, v ktorej sa môžete naplno zrelaxovať. Lákadlom pre návštevníkov sú aj sauny.

Kúpele Sliač sa vyznačujú tichým prostredím, krásnou prírodou a termálnou vodou a letným termálnym kúpaliskom. Je tam liečivá voda s vysokým obsahom CO2. V bazéne je voda priamo z kúpeľného prameňa, ktorý sa využíva aj na liečebné procedúry, s teplotou 28 – 32°C. V areáli kúpaliska môžete nájsť jeden plavec-

ký obdĺžnikový bazén pre dospelých a jeden malý kruhový bazén pre deti. Bazén je prietokový, voda ním neustále preteká, čím je zaručená jej absolútna čistota. Hnedé sfarbenie vody je spôsobené mineralizáciou vody s vysokým obsahom železa.

Termálne kúpalisko Podhájska, nachádzajúce sa na juhu Slovenska neďaleko Nových Zámkov, poskytuje návštevníkom možnosť oddychu a rekreácie počas celého roka. Areál je vyhľadávaný predovšetkým pre liečivé účinky termálnej vody. Okrem kúpania v bazénoch s rôznymi teplotami vody je tu tiež saunovanie, solárium, fitness centrum, masáže. ■

ŽIVOT

MIESIĘCZNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ADRES REDAKCJI:
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7/7, tel. +48 12 633 36 88
e-mail: zivot@tsp.org.pl, www.tsp.org.pl

WYDAWCA:
TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE,
ZARZĄD GŁÓWNY
SPOLOK SLOVÁKOV V POĽSKU, ÚSTREDNÝ VÝBOR
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7
tel. +48 12 632 66 04, +48 12 634 11 27
e-mail: zg@tsp.org.pl

Zespół: redaktor naczelny: Agáta Jendžejčíková
redaktorzy:
Milica Majeriková-Molitoris, Grażyna Falatová

Społeczne kolegium doradcze:
Łucja Kościelak, Marián Smondek,
Božena Bryjová, Mária Kačmarčíková, František Paciga,
Dominik Surma, Anna Krištofeková,
Silvia Plučinská, Ján Bašisty, Ľudomír Molitoris,
Ján a Irena Kašickí, Žofia Fifanská

Skład: Redakcja Život

Łamanie i druk: Drukarnia TSP
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7

WARUNKI PRENUMERATY:
Prenumeratę na kraj i za granicę przyjmuje
Zarząd Główny w Krakowie gotówką
lub na konto: BNP PARIBAS
27 1600 1462 1836 1842 2000 0001
IBAN: PL 27 1600 1462 1836 1842 2000 0001
SWIFT: PPABPLPK
z dopiskiem: Prenumerata czasopisma Život za rok...

Płacąc za prenumeratę czasopisma za pośrednictwem poczty należy doliczyć odpowiednią opłatę pocztową.

Prenumeratę czasopisma można zacząć w każdej chwili.

Prenumerata w formie elektronicznej:
portal **eprasa.pl**, **link:** http://eprasa.pl/news/život
Koszt: miesięcznie – 6,00 zł; rocznie – 72 zł

CENY PRENUMERATY 2025

DLA KÓŁ I ODDZIAŁÓW TOWARZYSTWA:
1 miesiąc: 6,00 zł, półrocznie: 36,00 zł, rocznie: 72,00 zł

INDYWIDUALNA:
krajowa, łącznie z opłatą za wysyłkę wynosi: 1 miesiąc **11,60 zł**, półrocznie **69,60 zł**, rocznie **139,20 zł**
zagraniczna, łącznie z opłatą za wysyłkę wynosi: na Słowację: **12,00 zł** – rocznie **144,00 zł**
do Europy (w tym Czechy): 21,00 zł – rocznie: **252,00 zł**
do USA i Kanady: pocztą lotniczą 22,00 zł – rocznie: **264,00 zł**

Niezamówionych tekstów, rysunków i fotografii redakcja nie zwraca i zastrzega sobie prawo skrótów oraz zmian treści nadesłanych tekstów. Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z poglądami redakcji. Za niezamówione teksty redakcja nie płaci honorariów autorskich.

Nakład 1900 egz.

PL ISSN 0514-0188

ZREALIZOWANO DZIĘKI DOTACJI MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI

„PUBLIKACJA WYRAŻA JEDYNIE POGLĄDY AUTORA/ÓW I NIE MOŻE BYĆ UTOŻSAMIANA Z OFICJALNYM STANOWISKIEM MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI."

„PUBLIKÁCIA VYJADRUJE IBA NÁZORY AUTORA/OV A NEMÔŽE BYŤ STOTOŽŇOVANÁ S OFICIÁLNYM POSTOJOM MINISTRA VNÚTRA A ADMINISTRATÍVY."

eprasa.pl b5cc384e47

Táborové dobrodružstvo – Mýto pod Ďumbierom

Foto: AJ, EG, KP

eprasa.pl b5cc384e47

SPOLOK SLOVÁKOV V POĽSKU • TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE

XXXII. DNI SLOVENSKEJ KULTÚRY V MALOPOĽSKU

20.7.2025

XXXII. Dni slovenskej kultúry na Spiši Nová Belá

PROGRAM:

11:00 Svätá omša v slovenskom jazyku v kostole sv. Kataríny
12:00 Odhalenie pamätnej tabule rodákovi z Novej Belej, biskupovi Mons. Dominikovi Kalatovi SJ pri príležitosti 100. výročia narodenia
12:30 Otvorenie výstavy a prezentácia publikácie Michala Válka *Dominik Kalata – biskup, ktorý staval mosty*
14:00 Kultúrny program pri Centre slovenskej kultúry
– slávnostné otvorenie Dní slovenskej kultúry na Spiši
– vystúpenia krajanských umeleckých zoskupení:
FS Dolina z Krempách, FS Spiš z Novej Belej, Niedziyckie Zazraki z Nedece, FS zo Slovenského domu z Podvlku, a hostí zo Slovenska: FS Folkmarčanka, FS Skadzi Stadzi

30.8.2025

XXXII. Dni slovenskej kultúry na Orave Veľká Lipnica Prívarovka

PROGRAM:

7:30 VI. Národný výstup na Babiu horu venovaný slovenskému kazateľovi a učencovi Štefanovi Serafínovi Bosákovi z Podvlku pri príležitosti 240. výročia úmrtia
– raňajky pod Babou horou spojené s prezentáciou publikácie o. Tomáša Lesňáka *Otec Štefan Serafín Bosák – ľudový misionár z Podvlku*
– individuálny výstup na Babiu horu
14:00 Stretnutie pod Babou horou
– slávnostné otvorenie Dní slovenskej kultúry na Orave
– prezentácia neveselých spomienok na veselé roky Mila Urbana *Kade-tade po Halinde*
– vystúpenia slovenských umelcov

Sprievodné výstavy:

- *Dominik Kalata – biskup, ktorý staval mosty* (Centrum slovenskej kultúry v Novej Belej)
- *Najkrajšie turistické železničné trasy v Poľsku a na Slovensku* (Galéria slovenského umenia v Krakove)
- *Môj obľúbený slovenský príbeh* (Klubovňa Spolku Slovákov v Jablonke, Slovenský dom v Podvlku, Slovenský dom v Kacvíne, Centrum slovenskej kultúry v Novej Belej, Slovenský dom vo Vyšných Lapšoch, Slovenský inštitút vo Varšave)

S finančnou podporou a v spolupráci

eprasa.pl b5cc384e47